

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958
АПРЕЛЬ
27
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 84 (4054)

Өртөө 20 коп.

Улус чырыдышыкынының ажилдакчылары! Уругларны өөредириниң шынарын бедидинер, школаларны политехнизастаары дээш демисежиңер! Аныяк салгакчыларны Совет Төрөөн чуртка, коммунизмниң херээңге ынакшылдың болгаш бердинишкениң ёзузунга кижизидиңер!

(СЭКП ТК-ның Май 1-ге Кыйгырылгандан)

КОЛХОЗТАРГА УРУГЛАР ЯСЛИЛЕРИН ҮЛЕГЕРЛИГ ОРГАНИЗАСТААР

«Ыраккы Өвүрүн «Кызыл туку» колхозка уруглар яслин эде организастан, ону күрүнениң долу хандырылыгына киргениң—колхозчуларга улут байырла биле дөмөй болган. Ында бичи чаштарын културлуг өзүп доругарына таарымчалык бугу чүүлдер тургустунган. Ынчаарга оларнын иелери Төрөөн чуртту чагай чоруунга боттарынын куш-ажылчы салышкынын кирер дээш, колхоз бугурулуғине иденпейлиг киржи турарлар. Ол болза өзүп олар салгакчыларын дугайында партиянын болгаш чазактын кайгамчыктыг сагыш салышкынын база бир илерээшкени болур.

Д. СЕВЕК.

Бистин чуртувуста бичи чаштар каймы хире улут чагай сагыш салышкынын болгаш эргеледи-часыдыг-биле хураалды, өзүп доругу турары дээр үстүндө чагааның бо кыска бөдүн өстөрдөн-не тодаргай дөстүп турар-ыр.

Чыл келген турум-на бистин областа уругларнын кыдыгыга албан чердеринин иладтыя аслилерин, салтарын санды туку совсаал чокка өзүп турар. Сөөлү чылдарда чамдык районнар төптөринге, колхозтарга чаз-чаз аслилер ажиттынгылаан. Колхозтарда аслилерин бажынарын улгаттыр тудуп, эргежок чугула чүүлдер-биле дерин кылганы-биле калы оларда хураап ап турар уругларнын сандык өскөн. Эрткен чылым чазактын тускай доктаалын ёзуулар областын ыраккы чердеринин 15 колхозтарында аслилер уруглар күрүнениң долу хандырылыгына кирер кылдыр организастваттыгы турар. Оларга Өвүр, Токсу, Эрония, Тес-Хем районнарын база «Тере-Хөл», «Малчык» көдө ажил-агый артылырениң колхозчуларынын уруглары хамбар-жыр.

Оон аңгыда областың өске районнарында колхозтарда доктаамал болгаш үе-үеде ажилдар аслилер база эвөөш өвөөш. Олар бичи чаштарын културлуг өстүрүп, доругарына болгаш оларнын иелерин көлхоз бугурулуғине иденпейлиг клириштеринге улут рольду ойнан турар. Байла-ла о дугайында улут кичөөнөй сандыкып турар болур, мынд бо таламдык байдалдар эки тургустунган дээрин амырлар балыктап турар.

Мында чилек кылдыр Чөөн-Хемчик районун «Коммунизмче орук» болгаш Бичи-Хем районун «Кызыл тараачын» (даргазы эш Астафьев), Улут-Хем районун «Күш-ажылдын хосту» (даргазы эш Глотов) болгаш өске-даа колхозтарын кирип болур. «Кызыл тараачын» колхозта уругларнын төлөвиле ёзуулар туттугун эки дериттинген дөрт аслилери бар болгаш колхозтун төвүнө база фермаларда үе-үеде ажилдар аслилерин белин тургустуулаан. Мында не херөөкөнөр колхоз бугурулуғине улут күш болушпаан, олардын күш-хүнүнүн минимумун күтсөпкестер көчүрү эвөөш болу турар. Ол ышкаш Өвүр, Чөөн-Хемчик районнарын барык бугу колхозтарында эки дериттинген аслилерин кылгылаан.

Оң-биле чергелештир уруглар аслилерин үлегерлиг кылдыр организастан, оларны таарымчалык оран-бажың-биле хандырар болгаш дерин, херексээр таламдык байдалдар областың чамдык колхозтарында дыка багай тургустунган дээрин редакцияга келген чагалар тодаргай чугаалап турар. Чижээ, Улут-Хем райондан К. Түвөөн-оол мынчаар бижээ:

— 1954 чылда Хайыракан школанында бешки класска өөренип турумда-ла «Улут-Хем» колхозка аслини тудуп эгелөөн чүве. Ам 9-ку класска өөренип турар мен. Чокта чаз колхозка чеде бергеш өөрүмге оң хананын тудуп каан хевээр болду. Ынчанга мында чаш уругларын иелер колхоз бугурулуғине киржи аргажок бооп турар. Бо дугайында колхозтун мурунда турган даргазы Бавууда, чаз даргазы эш Данаа-даа сагыш салбайн турар.

Тодаргай чижек бо тур. Ынды байдаларын миладон ахыч оругуларнын, ажил-агый таламдык элөөн бажыга берген колхозтарын Таңды, Баз-Хем районнарында белин өөрүп болур. Таңды районун чүдө чамдык колхозунда төлөвиле ёзуулар туттугун асли бажыны бар, а өскөлери калдык-ла бир дөстүр бажың-

нарга аслилерин тургузуп, үргүчү өвүрүр чорукка таваржып турар. Ыланды «Совет Россия» (даргазы эш Түргөн-оол) ышкаш мурунчакы колхоз бөдү аслини тудуп алдырыга чүү шалтыктап турары чыры билгисе.

Районун иштинде чоруттуулар турар улут-улут чугула ажилдар бар болбайн аан. Ынчаазжок СЭКП-нин Таңды районо (секретары эш Верилин, херөөкөнөр ортузунга ажил чорудар килдизин эргелекчи эш Никитина), райүүжөөк (даргазы эш Волгатов) бо дугайында сагыш салбайн турар дээрин шуут чугаалам чогуур.

Областың ыраккы районнарын оң беш колхозтарына күрүнениң долу хандырылыгы-биле чаз аслилерин ажилдар дугайында чазактын доктаалын амырларга боттандырар сорулга-биле облыс-комунүп эрткен чыгы үндүргөн шийтинирин Тес-Хем болгаш Эрония районнарында багай күөсөдүп турар. Мында ажиттыг аслилерин хей нурууу уругларнын шын өвүп, доругарына болгаш калдык салышкы таарымчалык дерин-херексээр-биле дериттинген, бичи чаштарга ынакшылдыг, олар-биле ажилдап билер калырлар-биле хандырттымаан. Эрония районун «Коммунизмче орук» колхозта аслини эргелекчи турган Ерогинаын база өске-даа ажилдакчыларын эөдөк өвөө, каржы чоруктарынын уаурунда өсөдү үеде анда чүдө 6—7 хире уруглар көп турганы таварыга өвөө. Колхозтарда аслилерин ажилын үлегерлиг кылдыр организастан таламдык ажилдарда ыныг четиөөрени шийтирлэп ууткаар терек.

Колхозтарда доктаамал-даа, үе-үеде-даа ажилдар аслилер болза бичи уругларын културлуг шын өстүрүп, кижилер болгаш чаш уругларын иелерин колхоз бугурулуғине иденпейлиг клириштерер арганы бээр эң чугула черлер болур. Ынчангаш калдык-даа үеде аслилерин ажилдарына бугу-ле таарымчалык байдалды тургузар ажурлуг. Ынды чүве төлөө, хамтыктык мурунда колхоз баштаар черлери оларын эки дериттинген оран-сава-биле азы төлөвиле ёзуулар туттугун бажыңнар-биле хандырар хүлөөлөгилер.

Иелеринин ажилын үлегерлиг кылдыр тургузар дээ, бичи уругларга таарымчал ораннар, аны-бүрү херексөөдөр, иди-хеп, эки шынарым аш-чем эргөжөк чугула негеттинер. Бо таламдык областың сандык организаствалары оларга хүн бүрүнүч тодаргай дузаны көргүзери база шыңым негеттинип турар.

Уруглар аслилеринин ажилын экижидеринге анча ажилдар калрар вол рольду ойнар. Ынчаазжок бисте бо таламдык байдал дерин багай тургустунган. Колхозтарда аслилерин хей кезинде тускай өртөөн чок, бичи уруглар-биле ажилды оңа байдалдарын билбес кижилер ажилдап турары чажыт өвөө болгай. Оларнын билин бедидер таламдык-биле семинарларын чорударын областың калдык калгалам килдизи-даа, чамдык районнарда өмнөккө албан черлери-даа бодавын турар. Партия организаствалары, ылангы СЭКП райкомнарын херөөкөнөр ортузунга азы чорудар таламдык килдизери бо таламдык-биле ажилды холга алыр ажурлуг.

Колхозтарда уруглар аслилеринин ажилды чүдө колхозтар баштаар черлеринин өвөө чүве төлөө, анча партия, совет органдарынын таламдык бугу хей-нияти-нин калбаа-биле клириштерер терек.

Майның байырлагына уткуштур

БАЯН-ТАЛА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтун шөлдөринде чакыш хура ажилы килдиз-не туду» чоруп турар. Колхозтун тарылта шөлдү эрткен чылымдын ирмекта калбар, бо чылым чүдө тарак културалары белин 1500 гектар болур.

СЭКП Төп Комитетинин февраль Пленумунун доктаалын болгаш ССРЭ-нин Дээди Советинин бири сессиянын шийтирлерин танышкан, колхозчу тараакчылар болгаш механикаторлар тодаргай хүлөөлөгилерин алган турган. Оларнын сөзү ажил-херек кырында чедикшигинин болуп турар.

Апрельдин 24-ке чедир кал-ла хүннөр илдине 590 гектарнын шыгын бажырган, 640 ахык гектарын дискалаан болгаш 100 гектар күр черлерин аңдарган. Ол ышкаш сөөлү күр хүннөрдө 470 гек-

тарда кызыл-тасты болгаш 242 гектарда чиге-таранын чаштырган.

Колхозтун Дүвүн болгаш Ак-Шаг хову турлагаларында ленин күш-ажыл улам-на калбарып турар. Анча районун Културга бажынын бригадалык база колхозчу аныяктарын бот-тывынгыр уран-чүдү бөлүмү 2 уда концерт көргүскөн. Тургаларда шимеде эки дайынчы хуудастар үнүп турар, көргүдү самбыралары база организастваттыган.

Колхозтун болгаш Чалаада МТС-тиң хову ажилына белеткелди мурунку кайла-ла чылдардан дээр, организаствык болганын ажилдык баштайгы хүннөр илереткен. Тараа култураларының чажылдык майның байырлагына уткуштур апрель 28-те доозары дээш чарыш калбарган.

Совет Эвилелиниң Маршалы Семен Михайлович Буденныйга

Силеринин чеден беш хар харлаанын хунуңе, шериг таламдык-биле шыгаргангай ажилдакчыларын бирөөн Силерге СЭКП ТК болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүледи илг байырын чедирип тур.

ССРЭ-нин Чепсектиг Күштерин тургузарының болгаш бистин Төрөөн чурттувустун дайыншарында Совет күрүнени камгалаарынын херөөңге Силеринин ачы-хавылаары Коммунисттик партия болгаш совет улус бедиде-биле үнөлөп турар.

Бистин Төрөөн чурттувустун чагай чоругу дээш хей чылдарда калдык чагай чурттарыны болгаш үрө-түңнелдиг ажилдарыны бугу чүрөөкөстөн Силерге күрөп тур бис, эргим Семен Михайлович.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиянын Төп Комитеди

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүледи

Совет Эвилелиниң Маршалы С. М. Буденныйны Ленин ордени-биле шаңнаар дугайында

ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарлыы

Совет Эвилелиниң Маршалы С. М. Буденныйнын төртүтүнгөн хүнүнден бээр чеден беш хар харлаанын холбаштыр, ССРЭ-нин Чепсектиг Күштерин тургузар херектиг таламдык-биле Совет күрүнени мурунунга оон ачы-хавылаан демдегелешпаан, эш Семен Михайлович Буденныйны Ленин ордени-биле шаңнаар.

ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы К. ВОРОШИЛОВ.

ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1958 ч. апрель 24.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде

Ажылчы чоннарын күзөөшкенирин барымдалааш, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүледи 1958 чылдың май 4-те өкросе-биле дыштаныр хуну май 3-те субботаже шилчедерин доктааткан.

Колхоз тургузуун улам ыңай хөгжүдөр болгаш машина-трактор станцияларын эде организастан дугайында СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын парлаан ном

СЭКП ТК-нын Пленумунун 1958 чылдың февраль 26-дагы доктаалына дүүштүр чаз «Колхоз тургузуун улам ыңай хөгжүдөр болгаш машина-трактор станцияларын эде организастан дугайында» Совет Социалисттик Республикаларын Эвилелиниң Дээди Советинин 1958 чылдың март 31-деги Хойбузуун күзөөдери-

биле СЭКП Төп Комитетинин болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң үндүргөн доктаалын парлаан номну Күрүнниң политиктиг литература номнарын парлаар чери үндүргөн. Номну массалык тиражтыг кылдыр үндүргөн. (СЭТА).

Москва. Ленинге тураскаалдык болгаш Советтер ордунун төлөвилелиниң конкуристарының дөдөгөш Маже шөвүнүн дөдөгөш зында ажиттыгана. Чурукта: Советтер ордунун төлөвилелин чыгаланнарын көрүп турары. Фото Э. Евзиркина.

МАЙ МУРНУНУҢ СОЦИАЛИСТИК ЧАРЫЖЫНЫҢ ТҮҢНЕЛИ

Бүгү делегейин ажилчы чоннарынның эи-сетки калтыштырылыгынын хүнү, тайбындык болгаш чактын байырламы Май 1-ге күш-ажылчы чедикшиңерилат ужуражыр дээш Кызыл хоорайнын бүдүрүлө болгаш транспорт черлеринин ажилчыларынын ортузунга калбартеке социалисттик чарыжтын түңнелдерин партия хооромунун болгаш ажилчы чоннар депутаттарынын хоорай Советинин күтөкомунун калтышкан хуралына чокта чаз чугаалажып көргөн.

Май мурунун социалисттик чарыжын ажилчыларынын ортузунга калбартыканын база оон элөө тодаргай удурткаанын түңнелде Кызылдың бүдүрүлө черлери бо чылдың баштайгы кварталында нияти продукция бүдүрүлө планын 108,1 хуу, бараанын продукцияны — 108,4 хуу күзөөткөнөр. Күш-ажылдын бүдүрүлүгүн бедидер болгаш продукцияны бот-үзөшүн чингедер таламдык-биле оңаада ажыр күзөөткөнөр. Пландан дашкар 400 муу рубль түңүч оруданын хоорайнын үлетпүр бүдүрүлө черлери баштайгы кварталда алганнар.

Хоорайнын авторанспорт контроллари 1958 чылдың баштайгы кварталында боттарынын планнарын тонна-километр таламдык-биле 116,6 хуу, тонна таламдык — 103,1 хуу күзөөткөнөр. Кызылдың чалаачылары баштайгы кварталдын

дүргүзүндө 84,1 муу литр кывар чүдүлү кампап алганнар. Автоажыл-агыйларын хей нурууу чүкө өсөртүлгөзүңгү бөтүңгөн чингедерин чедип ап шыдааннар.

Май мурунун социалисттик чарыжына бедиде көргүзүлгөри хоорайнын маш завоудун (директору эш Кандауров, партия эге организастваның секретары эш Попов) коллективни чедип ап, нияти продукция бүдүрүлө таламдык-биле квартал планын 131,2 хуу күзөөдүп, күш-ажылдын бүдүрүлүгү планда көрдүнгөңгө улур 8,2 хуу бедиткен. Социалисттик чарышка тилекчи болган деп санааш, Кызылдың маш заводунун коллективинге СЭКП хооромунун болгаш хоорукүсөкунун шилчир Кызыл түгүн тыыскаан.

Бөдө ажил-агый авторанспортунун автобазаның коллективни квартал планын тонна-километр таламдык-биле 140,8 хуу, тонна таламдык — 109,2 хуу кылдыр күзөөткен, чангыс тонна-километринин бот-үзөшүн планда көрдүнгөңгө улур 6,5 хуу чилеткен, кывар чүдүлү пландан дашкар 3 муу литрны кампап алган. Авторанспорт черлеринин ажилчыларынын, чалаачыларынын аразында чарышка бири чери элөөнүн барымдалааш, партиянын хоорай комитетинин база хоорай Советинин күтөкомунун шилчир Кызыл түгүн көдө ажил-агый транспортунун автобазаның коллективинге тыыскаан.

ЧАСКЫ ХОВУ АЖЫЛДАРЫНЫҢ ФРОНТУЗУН КАЛБАРТЫР

Колхозтун хову турлагаларында

КАРА-ТАЛ. (Телефон-биле). Эрткен ажил-агый чылымда чедикшиңерин бажыгашпаан, бо чылым оон-даа бедиде көргүзүлгөри болурунга Чаз-Хөл районда «Тилелге» колхозтун тараакчылары бүтүрүлдү. Болжолта парторганизаствия секретары эш Сүктөртүн редакцияга дыңдатканы болза:

— Бо чылым бистин колхозтун чүдө тарак културалары белин 1340 гектар болур. Часкы хову ажилына белеткелди организаствыг чоруткан бис. Урезиңер четчир болгаш бүрүк арыглаттыган, септелгени база чогуур өйдө чоруткан. Бо чылым ажылаарына эрткен чайын болгаш күзүн 1600 гектарын аңдарып белеткөөн.

Колхозтун Көжээл-Ховуда болгаш Терезинде хову турлагалары база таарымчалыг дериттинген. Эрткен чылым кылган 7 бажыңнара немей бо чылым 5 чаз бажыңнарын тудуп ажылаада клириген. Оларнын столовая, пекарня, номчулга бажыңы, склад кылдыр ажилаттыганын оңаа өскөш ховуда ажилдап турар колхозчуларын, механикаторларын нияти чуртталалары кылдыр таарыштыр тургустунган.

Часкы хову ажилы эгелээр муруну чырымда колхозчу тараакчыларын механикаторлар-биле калтышкан хуралы болган. Анча ССРЭ-нин Дээди Советинин бири сессиянын шийтирлерин танышкан, бо чылым тарылганы 8 ажил хүннөрине агротехниктиг негеделер ёзуулар чоруларын, тарак култураларының гектар бүдүрүлгөдөн ортумаа-биле 13 центнер дүжүттү өстүрүп алырын хүлөөнгөн. Оларнын сөзү боттут ажыл-херектен карышпа.

Колхозтун шөлдөрине тракторун 8 агрегаттары ажилдап эгелей берген. Балчыинин удуртканы хову бригадалында 56 киж тургаларда доктаамал ажилдап кирген, оларда 22 ажил аштарын, 14 тергелерин болгаш чугула негеттиңер өскө-даа чүдүлгөри бажыгаш берген.

Тургаларда күш-ажылдын организаствымы эки тургустунган. Баштайгы хүннөрдө 310 гектарын шыгын бажырган, дискалаар, ховулар илиригтер ажилдар график ёзуулар база эгелей берген. Парт-организастванын бажыгашканы 5 агитаторлар номчулгаларын, беседаларын чорутпунуулап, көргүзүлгүн 2 самбыраларын организастан, участоктар айымдык дайынчы хуудастарын база үндүрүп турар.

Ажылдың баштайгы ийи хүннөринде

ШАГААН-АРЫГ. («Шынын» нөмр.). «Эйлиг-Хем» колхоз часкы хову ажилын апрель 20-ге эгелөөн. МТС-тиң мында беш трактор агрегаттарын ажилдап турар.

Апрель 22-ге чедир ийи агрегат 90 гектарын шыгын бажырган, 1 агрегат лудильняктып турар, а ийи агрегат сөөкө-дө хүндө эгелөөш чаштырып кирлешен.

Күш-ажылдын организаствымы эки тургустунган.

Ховужукта турлаганың дериткеш багай өвөө, мында нияти чуртталганың бажыңы, столовая хандырттыган. Лозунг шимеде-ла көрүштүг, дайынчы хуудас үнүп эгелөө, көргүзүг самбыралы организастваттыган.

„Тилелге“ колхоз илиригтерп эгелөөн

СУГ-БАЖЫ. (Телефон-биле). Таңды районун «Тилелге» көдө ажил-агый артелиниң № 2 хову бригадасы апрель 23-тен эгелеп Халыктыг артында эрткен чылым белеткөөн 1083 га чериң шык

башырап илиригтөөшкенин чоруда берген. Тарылганы кыска хуусаада бедиде агротехниктиг дөдөгөш өрттигер дугайында хову ажилының бири бригаданын социалисттик чарышка кыйгырган.

Шөлдөрдө демниг күш-ажыл

САМАГАДАП. (Телефон-биле). Тес-Хем районда «Чодура» колхоз часкы хову ажилын организаствыг эгелөөн. Ажилдын баштайгы хүннөр белеткелди багай эвөөн илереткен.

«ДТ-54» тракторун 2 агрегаттары апрель 22-ге чедир 391 гектарын шыгын бажырган. Колхозтун Ужарлыг-Хем болгаш Чодура участоктарында демниг күш-ажыл улам-на калбарып турар.

Колхозта ногаа бригадасы

Сүт-Хөл районун «Коммунизмниң хереди» колхозунун ногаа бригадасы өсүртүлгөга белеткелди организаствыг чорудуп турар. Бригадада 11 киж бар, олар 50 тонна өдөкти ногаа шөлдүне сөөрткөн, сугтарылыгы 3,6 километр бугазын бе-

леткөөн, 80 рамаларын септеп шилдөөн, рассадаларын өстүрүп турар.

Бригадир Мария Тонуй-оол ногаажыларнын күш-ажылын шын организастан турар. Олар бо чылым ногаага байлак дүжүдүн, өстүрүп алырына бүтүрүлдү.

Бо чылдың баштайгы кварталында боттарынын бүдүрүлгөри чыгашкан, Кызылдың дарааныга болгаш аш-чем комбинаттарының коллективтерин база дээр түңнелдерин чедип алганнар.

Санды болгаш ниятининг чедикшиңге черлеринин ажилдакчыларынын аразында социалисттик чарыжтын түңнелдерин база үндүрүп көргөн. Бараан саарылганың планын күзөөдүп, хоорайнын ажилчы чоннарын херекелдерин хандырар таламдык-биле Кызыл горноу бо чылдың баштайгы кварталында чүгөөр ажилдап. Бараан саарылганың планы нияткө-биле 103,1 хуу кылдыр күзөөткөнөр.

Хоорайнын херекелд кооперациянын санды болгаш чедикшиңге черлеринин ажилдакчыларынын аразында социалисттик чарышка бири черлери Кызылдың № 1 магалыниң (директору эш Илюсина), № 4 столованың (директору эш Харченко) коллективтерин чедип алганнар. Ынчанга, үстүндө коллективтерге СЭКП хооромунун болгаш хоорай Советинин күтөкчи комитетинин шилчир Кызыл уктарын түс-түс тыыскалаан.

Оң-биле чергелештир, социалисттик чарыжтын чамдык бүдүрүлө, санды болгаш чедикшиңге черлеринин ажилчыларынын ортузунда организастан турарында улут четиөөрениң барын партия хооромунун бөрөөзүнүн база хоорукүсөкунун калтышкан хуралына демдегелөөн. Хоорайда чү-

Л. ЗАБОВ.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Сүт-Хөл районунун партия активинин хуралы

Чоокта чаа Сүт-Хөл районунун партия активинин хуралы болуп өрткөн. Аңаа СЭКП ТК-ның февраль Пленумунун болгаш ССРЭ-нин Дээди Советинин баргы сессиянын шийтирилери амыдыралга бот-тандырар дугайында айтыртым чугаашкан.

Илеткечи — райгүөсмомнун даргаан эш Доржууну айтыртып болза, СЭКП ТК-ның февраль Пленумунун доктаалын болгаш ССРЭ-нин Дээди Советинин сессия-зынга эш Н. С. Хрущевтин илеткелинин теистерин районунун ажылчы чоннары 3200 ажыг кижилерден 68 хураа-дарга танышкан болгаш 199 кижилер саваа-дарын берген. Ам районунун ажылчы чон-нары ССРЭ-нин Дээди Советинин баргы сессиянын шийтирилери калбаа-биле танышкан турар, 2900 ажыг кижилер кыжыкчан 58 хураалдар болгулаан болгаш 164 кижилер санал-овалдарын берип, сессиянын хүлөө алганы төөгүтү документтерин амыдыралга боттандырары-биле кижилер боттарында бедиктен хүлөө-тегерин алган болгаш күженишкенин айтырды.

Киров аттыг, «Коммунизмниң херел» колхозтар чаксы тарылгага эки белеткел-нин, чаксы хову ажылдарын организастыг эгелден, ол колхозтар мал ыштыкта-дышкыны эки дозуп, малдың хораз чорутуу өвөжеткен болгаш малдың чаш төдүн чидирг чока камгалап ап турар. Бо колхозтар хову ажылында бедик дү-жүттү өстүрүп алыры, нийтинин малын өстүрүп, оң продуктунун бедидери дөп кызымаккай амылдан турар мурнакчы-ларнын саны өскөн.

Районунун чамдык колхозтары чаксы тарылгага четпес белеткен. «Алдан-Маадыр», «Чырык орук» колхозтарынын үреинеринин шынары куду, үнүшкүнү 60 хире хуу бооп турар. Ол колхозтарда картофельдин болгаш ногааларнын үреини четче эвес, районунун колхозтарында үреинер оорашканын болгаш чок үреинерини тыштарынын айтырмы кончуг оожум чорутуур.

МТС бо чылдын тракторларын болгаш көдө ажыл-агый машиналарын септел-генин куду шынарлы кылдыр дооскан, оң уламандан Киров аттыг, «Алдан-Маадыр» болгаш еске-даа колхозтарда барган тракторлар баштайгы хүнерден эгелен үрелтиген чүдү бар, ол чорук ажылга саат ужураштырып турар.

Районунун «Ишкени», «Алдан-Маадыр», «Чырык орук» колхозтарында малдын байдалы багай. Колхозтарда нийтин-биле 720 ажыг баш уруг, биче малдар өлүп хорашан, 240 ажыг баш малдар ара салган, «Ишкени» колхозунун 333, «Алдан-Маадыр» колхозунун 180 ажыг уруг, биче малдары өлүп хорашан.

Малдын эки уксаалынын, хөй продукту-лун өстүрүп сайыратып ажыл районда ам-даа кошкак чорутуур, оң уламандан инекестер сүт саалды өрткөн чы-лын бо үеде турганын шолуг өсөйи турар. Киров аттыг, «Чырык орук» кол-хозтар бо чылдын бирги кварталында инек бүрүздөн 20 ажыг-ла эг сүттү саап алганнар. Оң-биле бады колхозтар күрүнеге сүт дужаар хүлээлгенин багай күүседип, сагдынган сүттү өскөр чы-рылган турар чүдү бар, оң уламандан

бо чылдын апрель 15-ке чедир районунун колхозтары күрүнеге сүт дужаар планын чүгө 2 хуу күүсеткен.

Районга МТС тургустунга-ла 8 чыл-дарнын дургузунда колхозтарын органи-заст, ажыл-агый талазы-биле быжыггаар, оларнын экономикаын дүргөн көгүдөр талазы-биле уруг рөдү оң ийнезин, нийтинин малынын баш саны дыка өскөн болгаш оң продуктууу элден бед-дөөнүн, колхозтарын тарылгазынын шө-дү калбарып, дүжүттү бедөөнүн, ашка оруггаалары дыка өскөнүн, колхозчу өг-бүлелерин 86 хууу өгөрдөн бажың-нарже шыгчалынын, колхозчуларнын мате-риалдыг байдалы болгаш културлуг дең-гени бедөөнүн актив хуралы демделген.

Районунун колхозтарынын экономика талазы-биле байдалын, ылаңгыя колхоз бүрүзү четчир санын техниканы, кывар, чаар чүдүдери болгаш артык кезектерин сатып алырынга, септелгелерин чоруда-рынга болгаш механизаторларга ажыл тө-лөвирин бээринге чеже хөргөнү негетти-лерин, база чамдык колхозтарда мерге-жилдик механизатор кадрларын четче эвесин барымдалап санап көргөш, СЭКП ТК-ның февраль Пленумунун доктаалы-нын болгаш ССРЭ-нин Дээди Советинин хоойлузунун чамдык МТС-терин түр ар-тырар дугайында чүтүнгө Сүт-Хөл рай-онну хамаарыштыр көргөн. Ынчангаш МТС-ти 2—3 чылдарда хөвөр артырар болгаш колхозтарга техниканы садарын чорутуу организастарын районунун партия активни чүгүлө деп санаан.

Киров аттыг колхозтун даргаан эш Очур-оол санаа берген, районунун колхоз-тарынын экономикаын байдалын барымда-лаш, МТС-ти түр хөвөр артырар турары-нга каттыжып, оң колхозу бодунун экономикаын өөренип көргөн болгаш ам 2 тракторларын кожуг машиналары-биле, күсү дүжүт ажаан азырыннын бе-тинге 2 комбайнны сатып алыр деп турар дээрин чугаалаан. Оон ынай эш Очур-оол болза МТС бо чылдын трактор-лар болгаш кожуг машиналар септелгенин харысалга чок чорутканын, ол колхозга барган тракторлар баштайгы хүнерде-ле үрелип эгеленин шыгчызы-биле шүгүм-чүлөөн.

«Коммунизмниң херел» колхозтун даргаан эш Лопсаң болза, ол колхоз ам 4 тракторларын, 2 комбайнны сатып алыр деп чугаалаан. Эш Лопсаң оон ынай чаксы тарылганы бедик агрохтехник дөңгөч доозарын, тараа културалары-нын га бүрүздөн 14 центнер дүжүттү өстүрүп алырын, колхозчу өргөсөрин бажыңнарже шыгчалынын бо чылдын кол-хозтар дээрин чугаалаан.

«Алдан-Маадыр» колхозтун даргаан эш Шадыг чүе чугаалааш, колхоз чыл бү-рүдө тракторларын, комбайнны чоруту-сатып алыр аргалыг бооп турарын ай-тыркан. Оон ынай колхоз бо чазын 200 га күр черин тарып ажылаар болгаш чаксы тарылганы ымаалга сугаттыг черге чорудары-биле ам 12 км черге чаа буганы септкен болгаш еске-даа бугаларын казып септен турар.

Актив хуралы чугаалашкан айтыр-гы талазы-биле тодаргай шийтирини хүлөөп алган.

Н. ЧЫРТАНПАН.

Пропагандист В. Шевченко

Коммунист Василий Иванович Шевченко ам 11 чыл пропагандист болуп ажыл-дап турар. Ол боду башкы эртемниг, 1956 чылдан бээр Бай-Хаактын райкомкомби-надынын ажылчын, алдан-хаакчылары-нын агар политика бөлүмүнө пропаган-дист келген. Ол бөлүм 1957—58 өрө-диге чымында 13 кижилер динчакчылар-ын. Аңаа өрөдиге чымы эгелдерден бээр 16 кичээлдер өрткөн. Өрөдиге чы-мынын эгелден кичээлдер чер чок, улаус чылдыбас, чамдык кижилер ажылда барган дөш шүүт келбес болгаш оон-даа еске бергелер тургулаан. Бо дугайында партия организастык секретары-биле сүмелесип тургаш, четпестерин чайлат-кан.

материалдарын номчуп ап, көргүзүлгү дузалап материалдарын, диаграммаларын белеткен ап турар.

Бөлүмүнүн динчакчыларынын нийти эртем билин шокар болган ужурунда чамдыктары делегей картаны билбес, ынчангаш пропагандист олар-биле немелде кичээлдер чорудуп, география өрөдиге турган.

Комбинаттын ажылчыларынын орту-аунга партия-политиятын ажылды эки организастаан чорук бүдүрүлгө планна-рын чедикшиинин күүсөдиринге таарым-чалыг саздаларын чедирип турар. 1958 чылдын бирги кварталын бүдүрүлгө планын комбинат хуусаа бетинде күүсөт-көн. Шалкычылар эштер Стрельников, Артемьев, Суукяй, Вунина олар ажыл норманын үргүчү ажып күүсөдип турар-лар.

Бөлүмүнүн түнөгө кичээли май 1-ниң бетинде доостур.

М. УДУР-ООЛ.

Малчыннар ортузунда масса-политинтиг ажил кошкан

Току районунун «Совет Тыва» колхозунун малчыннар колхоз төүндөн ырак эвес Додуба, Ак-Суклак, Танмаалыг деп черлерде фермаларда ажылдап турарлар. Ол фермаларга агитаторларын доктаамал ажылдар кылдыр быжыгалаан.

лер чорук зайы-биле ап турарлар. Бо чылдын эгелден бээр фермаларга чангыс-даа кино көрүлгези, лекциялар болуп көрбөз. 1957 чылдын күзүндө фермаларга агрозоотехния өөрениринин ийи бөлүмөсүн тургускан. Баштайгы үеде ийи-үн кичээлдер чоруткан, а оон соонда кичээлдер шүүт болбастаан.

Колхозта партия организастык (секретары эш К. С. Бюрю) масса-политинтиг ажылда четпестерин чайладыр дугайында партия хурамына тургузуп чугаалаштыр-ып турар.

В. ДАМЫКАЙ.

Кызыл хоорайнын чаагайдылыга турут контораы бо чылдын 17 муң дөрбөлчүн метр кудумчуларын болгаш тротуарларын асфальтлап кымыр. Кол ажылды Шетинкин, Кызыл партизан, Чүлдүм, Интернационал кудумчуларын-га болгаш 3-Луг-Хемнин эриинге чорутар.

Шетинкин кудумчузунун чер ажылын, апрель 19-та эгелөөн. Ында дуржуугалаг трактористер И. Сиднеев «Д-255» маркалыг автогрейдер-биле, В. Березин «Бульдозер» деп чер казып дескилдер грейдер-биле чер ажылын чорудуп турарлар. Олар хүн норманын 120—130 хуу чедир күүсетпешаа, кывар, чаар материалдарын камнап ап турарлар.

Чурунта: «Д-255» деп автогрейдерде ажылдап турар И. Сиднеев. Суэу А. Алыин-Херелдин. Фотозу В. Лутковтуу.

ЧЕР-ЧЕРДЕ ТУДУГЛАР

Тудугжуларнын хүлээлгези

Сүт-Хөл районунун «Коммунизмниң херел» колхозунун тудугжулары өрткөн чылдын тудуг планын эки күүсеткенер. 1957 чылда 38 чурттага бажыңнары, 7 мал кажжаалар болгаш оон-даа еске ту-дуглар ажылдага кирген. Колхозта шко-ла бажыңнын кол тудуу өрткөн чылдын доозулган.

Бо чылдын тудуг планында көрүнгөн ажылдарын бүрүн күүсөдир дөш тудуг-жулар хайнымышкынын ажылдап турар-лар. Белеткелтинген тудуг материалдары-дан 850 кубометр ышты, 800 кубометр хире дашты тудуг шөдлеринге дүжүргөн. Колхозтун тудугжулары 6 эвенода үс-чүлөп.

Совхозтун тудуг бригадасында

Танды районда «Мезгей» совхозтун тудуг бригадасынын бажыңчылары бо чылдын бирги кварталында багай эвес ажылдааннар. Бригаданын кезиктинери 18 кижилер 3 эвено болуп алган ажылдап турарлар. Тудугжулар бирги кварталда 12 өг-биле ишти чурттаар 4 бажыңнар-нын кол тудуун дооскаш, ам еске 2 бажыңнарнын ханазын тудуп эгелөөнөр. Оон аңгыда клуб болгаш ясли бажыңна-

түп алган ажылдап турарлар. Бо хүн-нерге чедир 14 чурттага бажыңнарыннын ханазлары, 220 тонна тараа урар сал-дык таваа салдыган. Тудугжуларнын чамдызын школа тудуунда ажылдап ту-рар.

Партия райкомунун болгаш райгүөсмом-нун тудуг талазы-биле колхозтар аразы-нда шилжин чоруур Кызыл тугун тудуг-жулар өнөр чылдан бээр быжымы-биле туду-п турарлар. Ук тукту кымга-даа бер-бес деп хүлээлгенин тудугжулар боттары-нын мурнунга салганнар.

Х. ООРЖАН. Бажыңчы.

МТС-те тудуг ажылы

Чөөн-Хемчик районда Чадаана МТС-тин тудугжулары май 1-ге бедик көргүзүл-гелерг ужуражып дөш хайнымышкынын ажылдап турарлар. Бирөөнине ийи өг-бүдө ишти чурттаар ийи база чангыс өг-бүдө чурттаар бир бажыңнын тудуу мында доозулган.

Чижикке санаан 250 тракторлар турар септелге мастерсаяаларнын тудуунга

900 кубометр тудуг дажы база еске-даа материалдар белеткелтинген болгаш ук объектилерин тудуу эгелөөн.

Тудугда бажыңчылар К. Сат, П. Мон-гун, Ф. Вювин, А. Комаров болгаш оон-даа өскөдөр өлчөгичин үлүн доктаамал ажып күүсөдип, күш-ажылдын үлөгерин көргүзүп турарлар.

С. ИКОННИНОВ.

Часкы тарылга-биле холбаштыр районунун культура-чырыдыышкын албан черлеринин сорулгалары

гүл чүддерин бирөөн болза, оларнын культуруг дымтангалынын дугайында сагыш салышкын болуур. Ону барымда-лаш колхозтарнын партия эге организастык чыныгы болгаш СЭКП райкому аңаа ба-за-ла баш ууур кичөөненин салган бол-ган бо талазы-биле элөөн ажылдар кыл-дыган.

Чижээ, «Мурнакчы» колхозта партия эге организастык хову бригадасынын турлаанда кызыл буууну тудуп тур-гускан болгаш оң шимделсин дооскан. Ол бригаданын ажыл ишчилери хостуг шактарында уран-чүдүдүн, көдө ажыл-агыйнын болгаш еске-даа чүддеринин дугайында темаларга азы-бүрү номерны номчуп болуурлар. Ол ышкыш шырдыра, домино, хол бөмбүү дөш чүддерин бот-тарынын хостуг шактарында ойнап, дым-тангы болуурлар. Сталин аттыг колхозтун партия эге организастык-биле мында көдө клубтун ажылдагычлары чаксы хову ажылында колхозчуларга болгаш механизаторларга оюн көргүзери-биле 18 кижилер составтын агитбригада организастыг болгаш олар чаксы хову ажылы доозулган концерттерин бодууну колхозтуга бол-гаш еске-даа колхозтарга көргүзүп чоруп турар.

Райгүөсмомнун культура кидизин бол-гаш ВЛКСМ райкомунун инициатива-биле организастап тургускан 12 кижилер составы культура бригадасы апрельдин 20-де үнүшкен. Часкы хову ажылы доозулгуче чедир районунун колхозтарынын хову турлааларына, төптөргө болгаш фермаларына азы-бүрү ырылар, танцын болгаш чечен номчулгалар, хөгжүм-нер кирген солун программалык кон-церт болгаш шиян көргүзө, а ол ышкыш көжөр кинону, көжөр библиотечыгышты бодунга ап чорутуурлар. Олар ботте-

Культура-чырыдыышкын албан черлеринин көрүзүү

Байырлалдын хөглүг хүнү

Апрельдин бир дымтангы хүнүнүн бугу-дугуу. Ол хүн районунун культура албан черлеринин көрүдөзө-биле холбаштырган бот-тыныгы уран-чүлө бөлүмөсүнүн көргүзүү эгелээринин хүнү.

Эрги-Барыкта «Большевик» колхозтун аныктары, школанын башкылары ийи машинада, а ол ышкыш Хөндөленин, Аянгагынын, Аксы-Барыктын, Шекпээр-нин болгаш «Совет Тыванын беш чымы» колхозтун уран-чүлө бөлүмөсүнүн киржикчилери район төвү Кызыл-Мажалык суурже сорук кирген ол-бо чүктөрдөн ыр-шоорлуг келгилеп тургулаан.

Көргүзүүнү арттиреринин комиссиясы-биле тус-тус уран-чүлө коллективтеринин ууртукчулары кайы коллектив кажан ойнаарын дугуржуп алган болгаш жежэ-кенин 5 макта маргылааны эгелээрин суурга чарлашкан.

Маргылааны эгелээринин шагы бол-ген. Районуну культура бажыңчыга ча-лаан чон болгаш көргүзүүнү киржикчи-лери зады долдуру олурганнар. Көр-гүзүүнү бир дугаарында Эрги-Барыкта көдө клубтун ойнакчыларынын көрүдө-зи-биле эгелөөн.

Оларнын программасында башкы Чап-чанмаанын «Бай-ла хемчим» деп ыры-ны ырылааны, Отугаштын чогаатканы «Чыгышчы» деп танцыны хөйдөн ойнап күүсеткен болгаш башкы Семен-оолдун катырмачыг танцыны ойнап күүсеткенин көрүкчүлөргө кончуг сонуртуган.

Белеткелди шыраак-тыр, бирги чер-нин алырлар боор, танцы эки-лир!—деп чугаалар көрүкчүлөргө аразына ол-бо бодуннарже көжүп, адыш чаксаашкы-нарын динчиреп турган.

Оон соонда «Кызыл тараачын» колхоз-тун аныктарынын бот-тыныгы уран-чүлө бөлүмүнүн көрүдөзө эгелөөн.

Оларнын көрүдөзөндөн колхозчу Кыш-кык-оолдун бажыңчылааны, Эргине-Очурнун игил-биле ойнааны болгаш баш-кы Октабрын «Чыгышчынын ыры» деп кинода чылгычыннын ырын ырылааны көрүкчүлөргө солун болган.

Зада олурган көрүкчүлөр «Кызыл тараачын» колхозтун аныктарынын уран-чүлө көргүзүүнө белеткелдин доран-на «Чер албас-тыр» дикжи чугаалажы бер-генер.

Чаа-Хөл районга

Районунун культура албан черлеринин бот-тыныгы уран-чүлө көрүдөзөне нийтизи-биле 182 кижилер киржип турар. Эрткен үеңгү дургузунда үстүне кир-жикчилерин күжү-биле 4 шиян, 15 концерти чоңа көргүскөн. Оң нийтинде «Бурингаар» колхозта клуб өргөлекчизин Долугага баштаган 18 кижилер Ак-Дуруг-да Ленин аттыг колхозта болгаш Турбуне «Найырал» колхозта солун концерттерин көргүзүп бергенер.

Оң-биле холбаштыр районунун интелли-генциянын хүнүн ийи удаа өрттирген, аңаа солун концерттерин көргүсүзө. Номинар делегезин 6 катан чорудуп, фо-томониторларын база кылтылаан.

Уран-чүлө бөлүмөсүнүн эштер: Т. Бе-лаева (районунун тудуг септелге контора-зында), Севээн, Борбай («Тилелге» кол-

Оларын Хөндөленин уран-чүлө бөл-гүмүнүн киржикчилери солааннар. Олар-нын көргүскөн номер бүрүзүн көрүкчүлөр динчиреп адыш чаксаашкыны-биле хү-лөөп ап турган.

Хөндөлениндин көргүзүлгелеринен колхозчу Олунун «Чайлаг» деп ырын ырылааны, Долчаа, Сендажы, Биче-оол, О. Биче-оол оларнын «Хуреш» деп тан-цыны ойнааны болгаш Шактарга уурту-ган 12 кижилер составтын хыдыг хөгжүм бөлүү орус, тыва аялгаларын ойнап күү-сеткени солун болган.

Дараазында «Совет Тыванын беш чы-мы», Аксы-Барыктын, Аянгагы, Ак-Дову-рак, райпо коллектив болгаш районуну культура бажыңчынын бот-тыныгы уран-чүлө бөлүмүнүн көргүзүлгөн үр-гүчүлөп тургулаан. Оларнын черде кай-ызын кандыг дээр! Шүтүзүүнд белет-келди шыраак.

Көрүдөзө аныктар чүтлө шыраак белеткенген эвес, олар харын боттары-нын мерген тыныгыг, чогаалчыг чүдү-дерин база аңаа киргенер. Чижээ, Ак-сы-Барык Ортумак школанын директо-ру Салчак Крастыг чогаатканы «Саанчы» деп танцыны бедик үткө шынарлыг бол-гаш көрүштүг чараш болганы-биле эки деп санааттыган. Ол ышкыш Эрги-Бар-лык көдө клубтун өргөлекчизин Отугаш-тын тургусканы «Чыгышчы» деп танцы-ны база-ла багай эвес болуп демделет-тинген.

Райпо коллективинин Гуляевке удурт-кан уран-чүлө бөлүмүнүн киржикчи-леринин көргүзүүнүн номер бүрүзүн көрү-кчүлөр база аажок сонуртуган.

Дымтангы хүнүнүн көжөзөндө түнөк болгаш шилжинде номерлерин көргүзүүн организастаан. Бирги черни Хөндөлө көдө клубтун уран-чүлө бөлүмү, ийини болгаш үшкү черни районун, Эрги-Бар-лыктын көдө клубтун уран-чүлө көр-гүзүлгелери үлөшкөн, дөрткү черге «Совет Тыванын беш чымы» колхозтун аныктарынын көргүзүү кирген.

Бо көргүзүү өрткөн чылдарга бодарга идеялыг уткө-шынарлыг болгаш уран чеченинин талазы-биле элөөн бедик дең-гелге өрткөн.

С. КОМБУЯ-ООЛ,

«Шынын» корреспондентизи.

«Бурингаар» колхозта) идеялык киржип ту-рар.

Клуб дерилгезинне «Бурингаар» кол-хозтун баштаар чери (даргазы Дайгыран-за) эки дузалан турар. Ол колхозта көдө клубта 300 ажыг кижилер олар сая-дайларын, диваннарын кылып белеткен, музыка херекселдерин салып берген.

Келер чылдын отуулар ийи белеткел-дин талазы-биле «Найырал», «Тилелге» колхозтарда көдө клубтар, библиотекалар бүрүн белеткен алган. «Тилелге» колхозта көдө клуб өргөлекчизин эш Тарымаа клубту дыка чараш кылдыр каастан дерип алган. Районда культура чырыдыышкын албан черлеринин көрүдө-зи ам-даа үргүчүлөшкөн.

А. ТОЛЮШ.

Эки ажылдыг киномеханик

Киномеханик Л. Иванов Бай-Тайга рай-онун «Мурнакчы» колхозта үр эвес ажылдаан-даа болза, чоңун хүндүткелди чаалап алган. Көрүкчүлөргө эптин-эзелде, оларга чаа киноларын баш удур чугаалап

берип турар. Ынчангаш кинога хөй көрүкчүлөр жээп турар. Эш Иванов 1953 чылдын бирги кварталында 60 ажыг азы-бүрү киноларын үндүрүп, планын 140 хуу күүсеткен.

Ч. ХОМУШУ.

клуб өргөлекчизин эш Дүчүн-оол чаксы тарылга үезинде чорудар культура-масса-алы ажылдарын пла-нын безин ажылдап кылбаан. Ынчаарга мында партия эге организастык ол бай-дал-биле эптежин турар.

Райгүөсмомнун культура кидизин чаксы хову ажылынын үезинде чорудар культура-массалыг ажылдарын чамдык черлерде чорувай турарын база-ла өскө-көрдө эрттин турар. Ынчангаш соура-га болза, чаксы тарылганын организастыг болгаш бедик агрохтехник дөңгөч өрт-тирери-биле чергелештир мында ажылдап турар кижилерин культуруг дымтангалы-назы таарымчалыг кылдыр тургузар дөш культура-чырыдыышкын албан чер-лери мындагы бот-тыныгы уран-чүлө-дүк бөлүмөсүнүн киржикчилеринин болгаш школаларын, башкылар кол-лективтеринин, интеллигенциянын күжүн олче организастаар херек.

Организастыгын культура бригада-лары чүлө концерт, ийи көргүзери-биле кызыгаарлатканын, колхозчуларнын болгаш механизаторларнын ортузунга политиятын агитацияны, солун номчула-лары доктаамал чорудуп, партиянын болгаш чаккын шийтирилери калбаа-биле тайылбырлары чугула. Чорудар бөссөзаларын, илеткелдерин база көргүз-гөн концерттерин районун, колхозтун болгаш бригаданын ажыл-амыдыралы-биле ханы холбаштырып, амыда четпестерин дик-ми-биле илередип, оларын узуткаарына дузалажы. Партия организастыгынын районуну культура-чырыдыышкын албан черлеринин ажылдагычларын тарылга үезинде чорудар бугу культура-массалыг ажылдарын тодаргай ууртуп, оңу ботта-рынын кичөөненин төвүнө тургузар ужурулуг.

С. ИРМА,

СЭКП райкомунун секретары.

ОБЛАСТЫҢ МАЛЧЫННАРЫНДА

Ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның ажылдаарына таарымчалыг байдалдарны тургузар

Аныктар мал ажылында

Кара-Чыраа сүт-бараан фермазында

Каа-Хем районда Ленин аттыг колхозтун мал ажылына колхозчу аныктарнын кирширгези эртен чылга чедир кошмак турган. Колхоз баштаар чери болгаш партия, комсомол организациялары бо айтырнын чугаалашкан, колхозчу аныктарны мал ажылына кирширгези чугулаан берген.

Фермада шэф ажылдарында комсомол организацияларын алдыда, шуут малчы болуп алындай берген аныктар бо хунерде дык хай. Малчыларнын ден кезинден хай аныктар, оларда улсеринг азында туралар көвүдөн.

Хаван фермазында барган Руковицна, Санарова, Старикова болгаш Воронова олар нинда ажылдын байдалын экиликте. Сүт-бараан фермазынын бызаа ажаакчыларында шуут аныктар азында турар.

Е. Юркованын азырап турары 34 бызааларнын бирээни-ле хонута 560 ажыграм деннин немен турар. П. Зубакина, А. Павлова, Л. Сурбева, В. Мелентьева оларнын бызаалары база менди, эки өзүп турар. Саанчылар Т. Бахарева, З. Бахарева, хойжулар С. Эртен, С. Артына, Л. Багай-оол, С. Сандый олар база-ла улсеринг азында турар.

Е. ПАЗДЕРИН.

Колхозтун чазагаларында

Улут-Хем районда Жданов аттыг колхозтун малчыларын интининг малын менди кыштагалар талымы-биле эки азындаан. Амгы үеде колхозтун шуту малы кыштагалардан чазагаларга көвүртүнген.

Т. Сосвал 400 ажыг хонд Бай-Датныг чаксы оларныда аккелген. З. Мамыр 80 анык инектерин Барыкта одарадып турар. Д. Кызыл, М. Кад-оол болгаш еске-да малчылар Ийн-Талдык, Терестин, Бүдүзүвүнү таарымчалыг чазагаларында.

Малды чазагалар мурнуна ол талымы-биле белеткенди баш бурунгаар организациялар турган. Чазагаларда чурттаган чазагаларын, мал кажааларын септөөн, чаа 3 кажааларын, чурттаган 2 бажыларын кейи кылган.

А. СОСНАЛ.

Мал ажылына идепкейлик киришкен трактористер

Эрэн районну «Коммунистче орук» колхозунун мал оларнын харын аштары-биле Тес-Хем МТС трактористер Кооба, Сотна оларны «ДТ-54» деп трактору-биле кады ачаа чоруткан турган.

Олар чаксаар кыштын эң-не берге үезинде 720 гектар шөлдү оларнын кылын харын 20 хонута трактору-биле далыйлап аштаан, мычанган 6 муң баш шөрдү малды, 50 инекти одар-биле хандырган. Түр үезинг бергедешкининден малды мыч-тап камгалап алыр аргалыг болган. Трактористер оларнын харын дүе-дээ, хүндүс-дээ далыйлап аштап турганнар. Колхоз баштаар чери трактористеринг ажылын үнелен көргөн болгаш өрөөктүгү чүдүдөр-биле оларын шагнаан.

С. БАНЧЫК.

Апрельдин баштайгы хүннеринин шокор булуттарын, чылыг эртенге. Хемчин унун куду кыяан салгын кижининг сепкилин сергелди, арынын хоннадыр сыйбап эрттин турган.

Эртеннинг 6 шак. Мурнувуста колхозчу суур отуп, бажыларнын хоалайлыгында үнгөн шытар салгын аайы-биле Хемчинти куду шуужуп бадып турган. Суурда азы амдырал эртен эрте хайыннын эгелээр: амырларды шакты чок кылдыр чингедир кеттинген колхозчулар тус-тус кылдыр амырларны каржып эртерде бот-боттарындын амыр-мендинин солушкан: өөрүттүкүлөр шакты далажып калкан, тараакчылар Хову-Аксынын сугтарыга бугазынын дөзүн чөкөткөн кылымы-биле чоруткан, шөвер бызааларны балды, хирээ болгаш еске-даа чөкөктерин тутулаан—ажылы шуушкан. Ол эртен кирөөчуларын колхозчу суурунга амырларын мычар хайнын эгелээр.

Кара-Чыраа суурунун кезээ талымында ырак эвесте бирги сүт-бараан фермазында оң ажылы-биле тааныр дөз чөдө берди. Фермазын амырларын база шакты-ла амырнын эгелээр болду. Хүрө-элээр халаттарын саанчылар чадагай кажаа шитинде инектерин көк-сула болгаш силос-биле чөмөгөн туралар. Ол—саалда мурнувун чөмөгөлгези болду. Удатпаанда саанчылар инектерин чоогунда кара сугдан сугтарган, экиликчилер.

—Инектарин ам-даа сабаан силер бе?—деп хүрен халаттын саанчыдан айтырды.

—Чок, хүн дургузу уай бергенин барымдаагаан, өртен чөмөгөш, база суггарып, агаарлашкан, саап турар бис. Мычарга инектер улам сүтүрү өсүр чүөден саанчы чугаалай-дыр. Ол болза колхозтун мурнаачы саанчымы Ондар Чылабак оолду. Бо чылдын өргү азырагында Ондар Чылабак инек бүрүзүндөн 310 литр сүтү саап, чарышка база катан тишкени оолган.

Кажаан инектер даштыга агаарлап турда, саанчылар кажаанын шитин аштап кургалган каан туралар. Найыраалдыг, коллективтик күш-ажылы ол-дур инек деп чүвени бистиң барганымыс өртен олар база көргүстүлөр.

Оларнын азырагын бис өң анык саанчы комсомолчу Моңгуш Кагга ууражы берди.

Бистиң-биле бесөдөмүз оң чугаалаан:

—Мээң саанчылап ажылдааным 1955 чылда бистиң фермамыста инектерге ажаалга, чөмөгөлгө дык чөтөс турган. Оң харааны-биле мычкан инектерин сүдү чөгөткөч өвөш турган. Бистиң фермада мал чөмөгөлгө курлаавыры тургустуван, чүдү-бүрү чөмөгөлгө инектерге араалаштыр берип турар ашарган. Букурза болгаш сипен силосу, сипен база еске-даа чөмөгөр 1956—57 чылдарда биске алаба-биле белеткенниг. Бо чөмөгөлгө саанчылар норма баугаар инектерге берип турары-биле сүт көвүдөн.

Кышкы бызаалаашкын үезинде инектерин тургузу амырагы кирип, хүнде 3—4 удаа суггарып турар бис. Чаа төрөөн инекти чөдө хонуг ажыг үезинг дургузунда хүнүң-не 4—5 удаа саар, саарынын мурнуу чарымында экинн пөс-биле чөдүп аштаан, вугуру, инекти чаажыгылары-биле дырбап сыйбаар аргааларын азыгап турар бис.

Кажаалар шитин үргүчү кургалган

турар. Төрөөн болгаш төрүт инектерин тускай өрөөлдерге тургузар, а чаш бызааларын клеткалыг кажааларга азырап турар бис.

1958 ажыл-агый чымында инек бүрүзүндөн 1400 литр сүтү саап амырын хүлөөтөн мен. Бо чылдын баштайгы ийн айларында инектерин чаа-ла төрүп, эвөш сүт алган мен. Мычалза-даа чылдын бирги кварталында мээң инектеринин баш бүрүзү 340 литр сүтү берген, чүтле март эйде инек бүрүзүндөн 200 литр сүт алдым. Амгы төрөөн инектеринин бызааларын эки дөртүгү турар.

Саанчылар азында албек сүт саалды дөз чарын калбарган. Мен бистиң районнуң «Коммунистче херел» колхозту Шынаа фермазынын саанчымы Ондар Шорталты чарышка кылтырган мен.

Инектар тус-тус туруштарында. Эртенги саалда эгелээр. Саанчылар боттарынын баштай саар инектеринин шөла аттарын адавышкан өргөлдөп, сыйбап, дырбап, эмиглерин чылыг сүт-биле чүп, аржылы-биле чөдүп арыгааш, саалдык кириптелер.

Демир хууннарга сүтүн көзүп дүшкөн дажы кандыг-бир салгалымы-биле дынчыл, таалаанчы болуп турду. Оларнын азырагын комсомолчу М. Хажыт ийн ишан саап алган, демир хуунун долмура шөла алды. Оң «Дөңгү-хүрөң», «Мыймытыг-көк» деп молаңгы ийн инектерин өртен беш-беш литр сүтү берипкен ол. М. Хажыт саган сүдүн үчөгөчкө дүжээр дөз баарды.

—Баш инек сагдынар, думма! —Ийн-ле инектиң сүдү-дур. Олар чөдө баштай саар инектерин-не болгай, үчөгөчкө.

—Байы, «Мыймытыг-көк» биле «Дөңгү-хүрөң» де. Ол-ла болгай. Дүңгү эртенгининден оларнын сүдү көвүдөй берип, 10 литр ажа дүжүп-тур. Хей сүт дөз ам-даа кызындып бер.

Хажыт болза өртен чымын колхозтун бүдүрүлгө планында көрдүнгенинден 450 литр хей сүтү саган. Мычанган ол мурнаачы саанчыларнын денеленигө чөтөс. Бо чылдын эртен үш айларында ол бир инектер-не 350 литрин саап алган. Ол эртен саанчы бүрүзү хей сүтү саап, ажылынын дугайында үзүн чугааларын үргүчүлөп турганнар.

Эртенги саалда сөзүндө ферма өргөлчизи О. Херел-оол Кара-Чыраа сүт-бараан фермазынын ажылынын дугайын биске кыскалы-биле чугаалап берди.

—Чонунд кижилер бүрүзүне онааштыр эйт, сүт болгаш саржаг бүдүрү талымы-биле өң чөккү чылдарда АБШ-ты чөдөр дугайында бүтү улусчу сорулганмы күсөдир-биле бистиң фермамын амырлар чөмөгөлгө кошпатай турар.

Инек бүрүзүндөн 1300 литр сүтү чыл дургузунда саап амыр дөз бистиң бо фермамын саанчыларын, кадарчыларын «Коммунистче херел» артылың Шынаа фермазынын амырларчылары-биле чаржып, оң түнелени квартал санында үнүрүп турарын шиттирээни. Бо чылдын баштайгы үш айларында инек бүрүзүндөн 300 литр сүтү азы өртен чылдын ол үезинде сагдынтанмында 180 литр сүтү хөйүп саган.

Инектарин уксааны сайырадырычте чугула кичөөнөй салдыган. Симменталь уксаа-биле экиликте хунажынар ам удавас бызаалаар.

М. СЕВЕН,
Н. ХЕРТЕН.

Совет кижилеринг материалдыг болгаш культуруг денелени соксаал чөк бедир, ажылчыннарнын база албан-хаакчыларнын күш-ажылынын байдалдарын экиликтеринин айтыргаларын чөгүчү чымы шиттирээр талымы-биле чөк-чөк профивелер организацияларнын төдөр амырларын профивелеринг төдөр Комитетинин декабрь Пленуугу айтыган.

Күш-ажыл камгалааны болгаш техниканын айылы чөк болурун хандырамынга Совет күрүнө чыл бүрүдө хей түңүтү ашпа-хөрөңгүн тускайлап берип турар. Ажылчыннарнын күш-ажылынын байдалдарын экиликтеринге бүдүрүлгө чөдөрлеринг болгаш профивелер организацияларнын азында чарын турар коллективтик керөөлөр улуг рольдуг дөзөрүн практика бадыткап көргүсөн.

Коллективтик керөөлери чарар болгаш күсөдир талымы-биле өртен чымын Ху-вү-Аксы комбинаттын начальниги эш Саенко, нинда руда комитетинин даргазы эш Басаргин, область типографиянын директору эш Бергер, профивелер комитетинин даргазы эш Жаров олар боттуг ажылдарын кылганнар. Ол бүдүрүлгө чөдөрлеринг коллективтик керөөлери чөгүрү үезинде чарган, оларнын күсөдирин айтып хуусаанында түнел көрүп келген. Ол чөгүрү ажылчыннарнын күш-ажылынын байдалдарын улам-на экиликтеринге дык айтып болган.

Ажылчыннарнын күш-ажылынын байдалдарын экиликтер, коллективтик керөөлери чарар, оларын боттандыра талымы-биле чымы бүдүрүлгө чөдөрлеринг улуттуучулары өртен чымын-даа, бо-даа чымын дык чөтөс ажылдаанын денелгээр

керек. Коллективтик керөөлери чарарымын, оларын күсөдиринг төдөр амырларын чымы бүдүрүлгөлери профивелер организацияларын, чурт улуттунун болгаш коммунал ажыл-агыйнын ажылчыннарнын профивелер обкомун, көдө ажыл-агый болгаш белеткелдер амырларын профивелер обкомун ам-даа чөтөс боттандырып, коллективтик керөөлери күсөдир бүдүрүлгө чөдөрлеринг улуттуучулары-биле элтежип турарлар.

Коллективтик керөөлери чарарынын хуусаанын чурт улуттунун болгаш коммунал ажыл-агыйнын ажылчыннарнын профивелер обкомун база көдө ажыл-агый болгаш белеткелдер амырларын профивелер обкомун саалтандыра. Коллективтик керөөлери айтып ийн талымын хүдөөлөрүн Чурт улуттунун, Көдө ажыл-агыйнын болгаш Автоотрестин өргөлчизери дык чөтөс күсөдир келгенер. Моон солгаар бо өргөлчизеринг улуттуучулары, профивелеринг амаарышкан организацияларын коллективтик керөөлери боттандырамын чөгүрү кичөөнөйи улаандырап ужураг.

Улуттун болгаш көдө ажыл-агый бүдүрүлгөсине чымын оозал-ондактыг таарымчалар өртен чымын тургузаан. Оң кол чылдаганы чөдө дөз, ажылчыннарнын күш-ажыл камгалаанын кичөөнөйи чымы бүдүрүлгөлери улуттуучуларынын талымында шуут улаандырап келгенниг, техниканын айылы чөк болурун чөгүрү чымын камгалааны-биле үрөн турганында. Оозал-ондактыг чымын таарымчалар кыдө ажыл-агый ажылдарынын үезинде об-

ластын чымын МТС-теринге, Кызылдын электростанциямыста болгаш еске-даа чымын бүдүрүлгө чөдөрлеринге болгузаан. Шаа мыдыг оозал-ондактыг таарымчаларын болдурбас талымы-биле бүдүрүлгө чөдөрлеринг улуттуучуларынын болгаш профивелер организацияларын талымында боттуг чөдөрлерин алган-даа болза, техниканын айылы чөк болурун чөгүрү хандыра, ажылчыннарнын күш-ажылы камгалаар чөдөр чымын бүдүрүлгө чөдөрлеринге амга чөдөр кошмак болуп турарын денелгези барып болбас.

Техниканын айылы чөк болуру чөгүрү хандырамын оңа кичөөнөйи мыагыма МТС-терден техниканы чөтөт чаа салып алган колхозтарын баштаар чөдөрлеринг улуттуучулары, мыда механизаторларын күш-ажылынын байдалын экиликтеринг айтырын кичөөнөйи түнөгө тургузар херек. Часкы, чайгы, күсүк хову ажылдарынын үезинде механизаторларын база колхозчуларын, а оң мышак сохоттарын ажылчыннарнын ажылдарына таарымчалыг бүтү байдалдарын тургузары чугула.

Ажылчыннарнын күш-ажылынын байдалдарын улам-на экиликтер дугайында айтыргаларын профивелер комитеттери боттарынын хурдаларында, а оң мышак профивелер комитеттеринин ийни хурдаларында чугаалажып, чөтөстөр шиттиривит алырдып, улуттаар хүдөөлөгид. Ажылчыннарнын база албан-хаакчыларын ажылдарына таарымчалыг бүтү байдалдарын тургузары бүдүрүлгө планарын чөдөрлеринг шиттирөөлери чугула рольдуг ойнаар.

Н. НАМАЙ,

облпрофсоюзтин даргазы.

Бүрениң кырганнар болгаш инвалидтер бажынында

Бүрөн амытан чараш, көрүштүг чөдөрлеринг бирөөни. Инда каш бажылардан тургустунган суур бар. Ол—Бүрениң кырганнар болгаш инвалидтер бажынынын турлаа. Инда областын районнарнын келген кижилер түрүнчөк бүрүн хандырылыгында чурттап туралар. Дегем столова, чувар бажын, арыг-силги, чымыг, чырык көрүстөр, номчулга өрөөли база бар.

Кырганнар болгаш инвалидтер күрүнениң бүрүн хандырылыгында чурттаашпаан, боттарынын достуг шактарын хөгүдү-биле эртиривит туралар. Борпуста-да ойнаар херекселер база долу. Олар

дошмулар, бызаанын херекселер-биле бичин концерттери-даа кылларар.

Бистиң социалистг Төрөөн чуртувуста кырганнарнын бедни-биле хүндүлөп турарын Бүрениң кырганнар болгаш инвалидтер бажынынын амырларыннан алгаа бо чиктер бадыткап турар.

Чурукта: Сат Хаажиттинг өөрүнге бызаачы-биле ойнап берип оларын. База бир чуртувта шырдык маргылаанын чөгүрү турары.

Сезу болгаш чурту С. Тамбаны.

Башкы училищезинде өөрөдөлгө-кижизидилгелиг ажылдың амгы байдалы

Кызылдың башкы училищези болза, область школаларынын өгө класстарына ажылдаар шыраак белеткелдиг башкы кадарларын шуут болгаш бот-өөредилгенин арганы-биле белеткээр хүдөөлөгид тускай ортумак өөрөдөлгө чөдө болуп. Училище ботунун үндөшлеттинин тургустунгандан бөз 13 чылдарын дургузунда эвөш хөй ортумак эртенниг башкыларын белеткөөн. Чүтле сөөгү 4 чылдарын дургузунда бөз 472 оолдар, кыштар училищенин шуут болгаш бот-өөредилгенин арганы-биле дооскан, ам область шкоаларында ажылдап туралар. 7—8 чылдар бурунгаар училищени доосканнардан амгы үеде Кызылдың № 2 ортумак школаның башкымы Н. Дыгын-Кара, Чаа-Хөл ортумак школаның өгө класстар талымы-биле өөрөдөлгө эргелгезин В. Кызыл-оол, Багазын ортумак школаның башкымы А. Тырышкина, Шаган-Арыг ортумак школаның башкымы А. Сеферинова, Кызылдың № 10 ортумак школаның башкымы Т. Масаланова мышак ботунуң хөрөөнчү ботунг мастераери болуп, шкоачыларга бажыг билгилерин берип, урууларын коммунистг кижизидилгенин хөрөөн чөдөрлерин шиттиривит, ажылы чонуну ханы хүндүлөни, инги мыаышын чылаан ап турар анык башкылар хөй. Оларнын чадымдары школаларга 2—3 чыл практикап ажылдаан, башкы институттары шуут болгаш бот-өөредилгенин арганы-биле чөдөрлеринг дооспушаан, ам ортумак школаларын үстүгү класстарында башкылар туралар.

Училищениң 1—4 курстарында колхозчуларын, ажылчыннарнын болгаш албан-хаакчыларын 300 ажыг оолдар, кыштары хаара туттунган. Оларнын 200 ажыг хирези күрүнениң долу хандырылыгында турар. Бо чымын дөртүгү күрүстү 59 сургуулар доозар. Ол күрүска өөрөдөлгө программаларын өөрөдир удавас доостур болгаш күрүне өвөшөөннере белеткел, оларнын дужаашкыны эгелээр. Ол харымсалгалыг чугула сорулган чөдөрлерин шиттиривитинг бугу аргаалары оларнын боттарында-даа, училищениң башкылар коллективинде-даа бар.

Бисте өөрөдир бажың сымпышас, материалдыг базаа кошмак болза-да, сургууларын өөрөдир, чурттаарына таарымчалыг байдаларын тургустуван, а тус-түс өөрөдиринин, мыагыма күрүска өвөшөөннере кирер өрөөннениң башкылары тускай расписание болгаш амырлар планнар баугаар немедө кичөөлөрин база консультацияларын үргүчү чорудуп, өөрөдөлгенин шыраын бедир дөз демисежип турар.

Башкы кадарларын белеткени чыл келген тудум шынар талымы-биле улам-на экилик кел чыдар. Чүд дөз, амгы дөртүгү күрүсчүлөр мурнунда доозуп үнелгелер бөдөөр, теоретиктиг билг-даа, өгө класстарга өрөөдирин башкыларын методикалы-биле чөдөрлерин-даа талымы-биле шыраак белеткелди алган. Ол дугайын дараазында чыгыс кичөөтөн көрүп болуп. Бо чылдын ийн чөдө хонугу кышкы практикамын киршикен 59 дөртүгү күрүсчүлөрүн хөй кезин чүтле өң болгаш тергенин эки демктер-биле боттарынын практиктиг өөрөдөлгенин доозуп, практика эртеривит чоранын школалары-

нын башкыларында бедир үнелгелди алганы. Олардан кызыгы Галина Холбова, Монгуш Сагаан, Надежда Селина, Ховалыг Кызыл-оол мышак сургуулар башкылары кичөөлөп бүрүзүне тергенин эки демктерин алганнар.

Мычалза-даа өөрөдөлгө-кижизидилгелиг ажылы тургулаан улут-улут чөтөстөр дугайын паралагга үнүдөөн шүгүмчүлөдөн номчуучулар билер болгаш олар ам-даа бар. Өөрөдөлгенин ийни шынар чымыс. Өөрөдөлгө чымын баштайгы чартында өвөшөөннере киршикен 308 сургууларын 86-мы 1—2 болгаш оон-даа хөй өрөөннере багай демктер алганы. Ай хуусаалыг белеткелдиргеп, катан дужааттарынын түнелгени оларнын 45-жи дужаан чадап каан болгаш оң шиттинде 9 кижин өң кошмак өөрөдөлгө билганы-биле РСФСР-нин Чымышкын министрствонун тускай бадылаан саавырын баугаар училищеден үндүрткөн, а оон артынарнын чаксы шыгалдаарга чөдөр катан улутура демктер чыгуула. Мычалзага 1 болгаш 2 курстардан багай өөрөдөлгелиг дөз үндүрткөн хөй кезин Барыин-Хемчин, Бай-Тайга, Чөөн-Хемчин школаларында белгилген сургуулар болуру денелгезери чугула. Бисте башкылар коллектив өөрөдөлгенин шыраын бедир дөз ам бүтү-ле чөдөрлерин ап, кошмак сургууларга дуулаарынын бүтү аргааларын хергелеп, күненишкенинг ажылдап турар.

Сургуулар-биле кижизидилгелиг ажылы мурнунда дык чөтөс турган. Оң уламында оларнын азырагы аргаалар, шөш-содда кылыр, эш-өөрүн болгаш башкыларын хүндүлөөс, өң хөрөңгө кам чөк, кандыг-даа чылдаганы чөккө

кичөөлүгү, инди-хевин өөрөдөлгө болгаш еске-даа совет кижининг моральдыг мөзү шырамына таарымчалыг чүрүн-базын үндөдөлгө кылыр чүдүдөр чымын кижилерге тургузаан. Хоорайын хөй-нишкенин, партия, комсомол болгаш профивелер организацияларын шыгын хөкчөлөр ал келгенин түнелгени сургуулар ортуузда кижизидилгелиг ажылы ам чүдээр экилик. Хоорайын хөй-нишкени чөдөрлеринг болгаш училищеге ийнтиг улуту үрөп, башкы чүдүдөр үндөдөлгө турган Ондар Николай, Ооржак Сергей, Хомушка Каратмаз, Тамба Кичен-оол, Хертег Онд-оол дөз мышак сургуулар училищеден үндүрткөнөр.

Өөрөдөлгени болгаш күш-ажылын сагыла-чуруму мурнукузундан экиликте-даа чымын чөтөстөр ам-даа бар. Өөрөдөлгө кижизидилгелиг ажылы улут-улут чөтөстөрүн үнүп турган чылдаганын училищениң улуттуучулары болгаш партия өгө организацияларын башкыларын база сургууларын хөй-нишкенин күжүне даямдыгын, оларнын ажылы сула салып, кижизидилгелиг ажылы бүтү хөкчөлөрүн дозуу-биле ажылдап турганында дөзөрүн партия обкомун ботунун шиттиривит денелгези. Башкыларын болгаш сургууларын профивелер база комсомол организацияларын ол айтышындан чөгүрү түнелгени үндүрүп, боттарынын ажылы аде тургустушаан, ам планын бау-биле ажылдап турар апарганнар. Олар поинт-кижизидилгелиг, култур-массалыг ажылдарын улам күштелдирип, аныгын тематиктиг кызылдарын, эстетиктиг концерттерин, бесөдөлөрүн, поинт-информацияларын, тематиктиг конференцияларын болгаш семинарларын үнелгел чөдөрүп, инди-бүрү бөдөрлеринг ажылы дүргөсөн. Мычанган ол хөкчөлөр өөрөдөлгенин шыраын бедирлеринг келер үезин башкы кадарларын бүтү талымы-биле кижизидилгелиг улут ийниги болуп турар.

Ам учуниңде 100 чымын кижилер

кыжылг хөйүнү ыры, тус-түс күрүстөр хөйүнү ырылар болгаш чурук тыртырарынын, таңынын, литературанын, психологиянын, үрө болгаш хымыг хөгүмөрүн бөдөрлеринг доктаамал амырлар турар. Сургууларын хөй-нишкенин организацияларын боттарынын ажыл-чорудуганын экиликтеринг активти чөп ажылдап, кодуунда оларын дөдөшкөр ажылдап турар апарган. Олар класс бүрүзүндө он-он активчилерин, оларнын ийнинде мурнунда чурум-сагылаан кошмак бооп, хөкчө алдыривит тургузаан сургуулар бөзүн бар.

Бистиң интернаттарымыс мурнунда чорум-чурум чөк чоруктар хөй, арыг-шөвөр байдалы багай болгаш өөрөдөлгөдөн дөдөшкөр кижизидилгелиг ажылы кошмак турган. Ам ол байдалар экиликте болгаш чуртувта өөрөдөлгенин ийни арыг-силгедээ, сургуулар эвөш культуруг чуртувта турар апарганнар. Маңаа «Эң эки өрөө» дөз калбарган чарын улут ийниг болган. Мычалзада училищениң интернаттары ам-даа көчүгү дапыш.

К. Е. Ворошиловтун Польша Улус Республикада чоруп турары

ВАРШАВА. (СЭТА). ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов болгон ону үдөп чоруп кижилер апрель 24-те Польша найсаздын амдыралы-биле танышканнар. К. Е. Ворошилов, К. Т. Мазуров, Н. С. Патоличев олар Варшаваның амычтын району — Воляга чораннар. Олар ая районун эң уагт бугурунча чорунга — Каспак атыг радио заводунга чораннар. Совет аалчылар-биле кады анаа Польша Улус Республиканың Күрүне чөвүделениң Даргазы А. Завадский, Күрүне чөвүделениң Даргазынын ораакчысы Е. Подеворный болгон албанын өскө-даа кижилери чораннар.

Заводтун аалчыларын чыныкта К. Е. Ворошиловтун болгон ону үдөп чоруп кижилери амычтын районун хой салып төлөөрүгө келген угааннар. Директор чектери совет аалчылары олар эжеп тудусканнар. Заводтун кол директору Е. Казымерца бугурунча көрүшкө совет аалчыларын чалаан. К. Е. Ворошиловка болгон ону үдөп кижилери амычтын чор болгонга чуректин ханымыдан байыр чедирип турган. Совет аалчылар чектерге баргылап, амычтыннар-биле чугаалашканнар.

Оң соонда аалчылар Роза Люксембург атыг электромаша заводунга чорупканнар. Туктарын болгон транспорттарын чүс-чүс амычтын чоннар завод хериминиң иштинге чыгышканнар. Совет чуртун төлөөрүгө чедип келгире заводтун амычтыннар «Найра», «Покуй» деп найрагыч кийгирилдер-биле байыр чедирип турганнар. Заводтун директору З. Журковский аалчыларга байыр чедирип чүс чугаалаан. К. Е. Ворошилов харым сөс чугаалаан.

Чыгыштан алыш часпан турда амычтыннар совет аалчыларга директор чектер экеп тудусканнар. Оң соонда К. Е. Ворошилов, А. Завадский болгон өскө-даа заводтун көр дөш чорупканнар. Олар чектерге баргылап, хой-хой амычтыннар-биле салгыш-сеткилдик ханымыдан чугаалашканнар. Көрүлдө соонда завод алуунга Варшава району — Воляның амычтыннар-биле совет аалчыларын ужурашканы болгон. Президиум столуна

К. Е. Ворошилов, К. Т. Мазуров, Н. С. Патоличев, А. Завадский, Е. Подеворный болгон өскө-даа көстүп келгире кады олурганнар димиттин алыш чысаашканы-биле болгон «Тайбы», «Найра», «Покуй», «Шилань» деп кийгирил салып турганнар.

К. Е. Ворошиловка болгон ону үдөп кижилерге байыр чедирбешаан, Роза Люксембург атыг заводтун парткомунун секретары өш Николай бодунун алдарын революшчу чаңчылары-биле суралып Варшаваның Воля районуна совет аалчыларын келгенине холбаштыр өөрүшкүнү ичкергелен.

СЭКП ТК-нын Президиум кезиктүне кандидат, Белоруссияның компартиянын ТК-зының Бирги секретары К. Т. Мазуровка сөс бөргө чыгышкан чымы-биле уткаан.

Индирде—өш К. Е. Ворошилов. Шупту туруп келген болгон аргам аалчыга чуректин ханымыдан үр үениң иштинде байыр чедирип турган. К. Е. Ворошиловтун чугаалаанын төнтүзү димиттин алыш чысаашканын үдөп турган.

Оң соонда ПУР-нун Күрүне чөвүделениң Даргазы А. Завадский чүс чугаалаан.

Оң-ла хүн СЭКП ТК-нын Секретары болгон Президиум кезиктүгү Е. А. Фурцева, ССРЭ-нин Польшага Оңза болгон Бүрү эргелиг ачкыны П. А. Абресимов чик үдөтүп министри Е. Ставрийский үдөп алган, Варшаваның кам-кеш хүн кижилери амычтыннар өң уагт даараныга фабрикасында чораннар.

Варшаваның өскө-даа үдөтүрүгү бугурунча чоронгон өң-ла хүн совет аалчыларын Польша найсаздын амычтыннар-биле найрагыч ужурашканын чоронгон болгон. Найсаздын механика заводунга Литваның компартиянын ТК-зының Бирги секретары А. Ю. Сметкус болгон Украинаның компартиянын ТК-зының Секретары С. В. Червоненко чоран.

ССРЭ-нин Дээди өөредиге министри В. П. Елизин Варшаваның политехник институтунга чоран.

Совет Эмелден эртим төлөөрүгө чедирип Польша найсаздын амычтын чоннар чор болгонга өөрүшкүнү-биле уткаан.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Четпестерни чайладырынче кол кичээнгеини салыр

Партияның, чазактын уагт салгыш салымшыкын ачызы-биле өвүр районун «Ызыл туу» колхозунда чедип алынган чедимшилер бар дээр билдир. Ону колхозчулар боттары-даа билдир. Бистер чүс чедимшилеринде дедгелеш нитиинде амыч-агымында четпестери өскө-биле, ону чайладырын хемчеглерин албай барып шыдаас бил.

Колхоз баштаар чедимши амычтын организавааның амычтын чедир 27 колхозчу өргөлөр чуртталга бажынынга чедимши, 4 өргөлөрдүн уставка амычтынн өзугаар хуурунда малы безан чок, кодан чанынын уагтуну амычтын турар колхозчу чаңгыс-даа чок. Чуртталга бажыныннын кол хурурунда крешалар, клавоалар болгон херим-кажалар кылдырмаан.

Колхозчуларын культуруг амычтын бедириниң хемчегтери ам-даа чөтөс чоруттуун турар. Нияти чунар бажы кылдырган турбуже, анаа өзөш-ле кижилер кирип турар. Бо дугайын колхозчулар боттары бодан көр херек, чаңгыс сөс-биле чугаалаарга колхозчу бугуру чунар бажынга кирер чорукту бодунун амыч-шеверин салгырынның бир чугула айтырын кылдыр көр ужурут. Колхозчу суурну чагайжыдарынның хемчегтери чоруттумай турар. Аргамалы бажынар кылдырмаан.

Масса-политиктиг болгон кижилердин амычтын хемчегтери колхозчуларын нитинде чамыч-бир кижилер нитинде өңчү-хөргөткөн, малы оорлар, самгылаар чорутар бар. Чизе, Дырлы, Кавказ хамыштырынң 2 нөөн оорлаш ниттирген, С. Картыг-оол, Ш. Кызыл-оол олар колхоз сказында бир шоолай далганын, өскө-даа чүдлерин оорлаш туттурган болгон хуртталга кирген. Колхозтун баштаар чери, партия организавааның колхозчуларын амычтын чуртталганын, кижилериниң болгон суур чагайжыдарынның айтырыгырыче шыгыны кичээнгеини салгыр негеттенип турар. А. АДЫЖЫ.

Чуртталга бажыныннын немей тудар

Току районун Сметыг-Хемде амычтын амыч-агы чедимши амычтыннар чуртталга бажынар чедимши турар. Анда амычтыннар-биле өскө чедимши келген амычтыннар чуртталга чөтө чугула дедир чанып турарлар. Байдал бо хире турда-ла областын амыч-агы чедимши директору өш Павлов, Сметыг-Хем уагтунуң начальниги өш Биков чуртталга бажыныннын тудуунче кичээнгеини салбайн турарлар.

Бугурунча чедимши баратарында чуртталга бажыныннын чымын көчүт хей. Бот болгон өг-бүлелиг амычтыннарнын нити баратары кады чуртталга турары оларынң димитин таарымча чөк болуп турар.

Чуртталга бажыныннын тудуун-биле дарыг хемчегин алмын Сметыг-Хемде амычтын бажыныннын чуртталга бажыныннын тудуунче кичээнгеини салбайн турарлар. М. ТУГАНЧИ, амычтын.

Өртке удур хемчеглерни алыр

Барын-Хемчи районун «Большевик» көзө амыч-агы артелиниң суурнуга чуртталганын, нитинде болгон культуура-амычтыннын тудуулары чыл бүрү немейип турар. Артелини баштаар чери болгон Эриг-Барым көзө Совет колхозчу суурнуң тудууларын өрт айымында камгалаар дөш өрт өжүрине хереттээр чөтөк-хересекти чүрүмчүдүп тургузары чугула.

«Шынның» материалдарының изи-биле

Каз-Хем районун «Бурнугар» колхозун чыгы болгон шөр мал ферманын эргелекчи Давалайын мал амычтын бодунун төрөдери хей-биле кирип алган, артелиниң малын бодунун туурамы-биле чинсе амычтын, ситенин малын чидирити турарынын дугайында корреспондентия марта үтөн «Шына» парлаттыган.

ПАРЛАТТЫНМААН ЧАГААЛАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

Бай-Тайга районун Кара-Хөл көзө Советтин даргазы өш Кудеректин аргага ханып, көзө Советтин организа-массалыг амычтын кошмакшынын көзө бижичи редакцияга бижээн.

«Туурамында аажылатпас»

СЭКП Каз-Хем райкомунун секретары өш Москваден редакцияга димитканы болза, партия райком тусай комиссия тургускаш хынаада чорудага корреспондентияда айткан фактылар шым болган. Давалайын өл чоруп партия хурамына тургузарын колхозта партия организавааның секретарына дааскан.

Ол чогаалды номчаш номчучунун мурнуна Бухараның (Ортакы Азиянын уластары) амычтыннын бугу таалаар, бугу аныгыларын төлөөрүгө чедир, оларын харылаа байдалы, сегиржип алышыны тодаргай көстүп келер. Тажиктерин чүс чылдагы төөгүтүнү үш салгадарынын салым хууун — куларын, өң соондагы хемчегтерин болгон колхозчу комсомолчуларын амычтын болгон демиселин романда илереткен.

«Кудлар» деп роман С. Айниниң социалист реализмин эчигине чедир шигерип алганын херечилеп турар. Тажик республикада Айниниң совет таджик литератураның барык-ла аламы деп аман турары чөсө шыгыны. Эң баштайгы совет таджик чогаалы С. Айни бижээн. Ол болза 1918 чылда бижиттиген «Хостагынын маржы» деп шүдүс чогаал ол. Амыч човулачын, мунгарлар, чөтүтү өскө чорукту ийбалаанды халдып каанан соонда, делегетин делегетин чөтүтү чорук мөнгөле бадитканын дээрин ол чогаалда ханы бугурун-биле бижээн. Бодунун ол бугурунниң боттамашканын Айни кара-биле көрүп, чөтүтү чорукту тилгелгенине бодунун биче өскө салымшыкын кирген.

Устүнде алы үтөн чогаалдардан аңгыда, Айни «Сактың салгынын өлгөн», «Өбүс», «Сактыкымын» болгон оон-даа хой чогаалдарын бижээн.

Айни совет таджик литератураның үдөзилекчиси, баштайгы таджик романын, тоожуларын, очерктерин автору болуп турарында аңгыда, чөтө чогаал шигерелиниң талазы-биле баштайгы өртөч амычтыннын автору, национал литература критиказынын эгелекчиси болгон.

Садриддин Айниниң чогаалдары—чүтө таджиктерин байдал өртөлөш өскө, харын база бистин бугу хой националдыг культуурамыстың өртөлөш болуп турар. Х. БАЙКАРОВ.

Амычтын чоннарын чыскаалы 1958 чылдын Май 1-де эртенниниң 10 шакта болур. Амычтын чоннар чыскаалга колонналар өзугаар келер. Колонна бурзу айтыр чедимши турар.

№ 1 КОЛОННА.— Хоорайнын күш-культуулар нитилелдери. Чыгыр чери—Культураның болгон дышталыгына Гастело атыг пармыны эжинде шөлдүгө. Эш П. И. Горбунов харылаар.

№ 2 КОЛОННА.— Хоорайнын бугу школаларын коллективтери. Чыгыр чери—Мугур кудумчуу № 2 школаның чаны. Эш В. Ф. Клокин харылаар.

№ 3 КОЛОННА.— Социалист чарытын тилгелчери. Чыгыр чери—Интернациональ кудумчуу, музей бажынын чаны. Эш А. И. Балакин харылаар.

№ 4 КОЛОННА.— Хоорайнын бугу өредиге чедириниң студенттери болгон сургуулаары. Чыгыр чери—Мугур кудумчуу, № 2 школаның чаны. Эш Шынгин харылаар.

№ 5 КОЛОННА.— Агы заводунун, септеле заводунун, обмешпромунун, аш-чөм комбинатынын, мебель фабриказынын, областын болгон хоорайнын харылаа эргеленин, алдын черини, көзө амычтын хандырылганын коллективтери, областын харылаа эргеленин бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Кочетов кудумчуулаш Мугур кудумчуу таварын кирер. Эш Малышев харылаар.

№ 6 КОЛОННА.— Кызыл АТК-зы, теп автосептелег мастерскаясы, бирги чүк АТК-зы, машина орук станицасы, хоорай АТК-зы, даарымага комбинаты, көзө амыч-агы эргеле, үренин белеткенин, конторазы, дээр, селэктер, селэк-снابتын конторазы Кызыл АТК-зынын чанын чыгыр. Колонна культуурын болгон дышталыгына Гастело атыг пармынын эжинде шөк-биле чыскаалче кирер. Эш Макаренко харылаар.

№ 7 КОЛОННА.— Даг экспедициянын бугу бугурунчелеринин коллективтери. Чыгыр чери—Эргелээр черин бажынын чаны. Эш Воробьев харылаар.

№ 8 КОЛОННА.— Редакцияларын, типографиянын, эртем-шынчыла институтун, культуура эргеленин, областын ном үндүр черини, радиоинформация кидизини, музейин, национал театрын, областын ном салдынын, «Тыва тудуг» эргелин коллективтери. Типография бажынын чанын чыгыр. Эш Емельянов харылаар.

№ 9 КОЛОННА.— СЭКП обкомунун, облуккомунун, ВЛКСМ обкомунун, сов-

партшколааны, хооруккомунун, СЭКП хооркомунун болгон ВЛКСМ хооркомуну, обкомуну коллективтери. Хоорай Советиниң бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Шетинкин болгон Интернациональ кудумчуулаар. Эш Виланжын харылаар.

№ 10 КОЛОННА.— Эчигин, кадык камгала кидизини, курбак конторазынын, көзө амыч-агы бажынын, хандырыла бажынын, обкомуну, ажаалга кассанын, аптеканын, обкомуну, управлени коллективтери, обкомуну эртим бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче № 9 колонна-биле кады кирер. Эш Бердидин харылаар.

№ 11 КОЛОННА.— Суд, прокуратураны, хоорайнын хандырыла амыч-агынын, электростанциянын, областын хандырыла амыч-агынын, облөөвөлдөндүн, класстык конторазынын, областын чуртталга-монтаж конторазынын облөсө коллективтери. Электростанция бажынын чанын чыгыр. Шимчешкин Кызыл партизан болгон Октябрьска кудумчуулаш Шетинкин кудумчуулаш ээр. Эш Стариков харылаар.

№ 12 КОЛОННА.— Облпобрескомуну, облпобрескомуну транспорт конторазынын, хооронун, салгы-кооператив школазынын, областын салгы эргеленин, Главтестти туртугун, салгы базанынын коллективтери. Облпобреском бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Шетинкин таварын Интернациональ кудумчуулаар. Эш Ильян харылаар.

№ 13 КОЛОННА.— Эйт, сүт үдөтүрүгү эргеленин, хоорайнын белетке конторазынын, колбаса фабриказынын, хоорайнын сүт заводунун коллективтери. Аш-чөм комбинатынын бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Октябрьска, Кочетов. Интернациональ кудумчуулары-биле кирер. Эш Тазин харылаар.

№ 14 КОЛОННА.— ДОСААФ комитетин, аэропорту, селэкостранстык транспорт конторазынын коллективтери. ДОСААФтын бажынын чанын чыгыр. Интернациональ кудумчуулаш Кочетов кудумчуулаш эгеш, Мугур таварын кирер.

Бугу колонналар айткан чедимши 9 шакта 30 минутта келген турар. Колонналарын чыгырын болгон чыскаал үениде колонналарын шимчешкин харылаары-биле өш Баринге хүлээткен. Чыскаал үениде чурум тудурын хоорайнын шакта кидизиниң начальниги өш Кочетковка хүлээткен.

№ 9 КОЛОННА.— СЭКП обкомунун, облуккомунун, ВЛКСМ обкомунун, сов-

тап турар кижилеринң саны көчүт хей. Бот болгон өг-бүлелиг амычтыннарнын нити баратары кады чуртталга турары оларынң димитин таарымча чөк болуп турар.

Чуртталга бажыныннын тудуун-биле дарыг хемчегин алмын Сметыг-Хемде амычтын бажыныннын чуртталга бажыныннын тудуунче кичээнгеини салбайн турарлар. М. ТУГАНЧИ, амычтын.

Өртке удур хемчеглерни алыр

Барын-Хемчи районун «Большевик» көзө амыч-агы артелиниң суурнуга чуртталганын, нитинде болгон культуура-амычтыннын тудуулары чыл бүрү немейип турар. Артелини баштаар чери болгон Эриг-Барым көзө Совет колхозчу суурнуң тудууларын өрт айымында камгалаар дөш өрт өжүрине хереттээр чөтөк-хересекти чүрүмчүдүп тургузары чугула.

«Шынның» материалдарының изи-биле

Каз-Хем районун «Бурнугар» колхозун чыгы болгон шөр мал ферманын эргелекчи Давалайын мал амычтын бодунун төрөдери хей-биле кирип алган, артелиниң малын бодунун туурамы-биле чинсе амычтын, ситенин малын чидирити турарынын дугайында корреспондентия марта үтөн «Шына» парлаттыган.

ПАРЛАТТЫНМААН ЧАГААЛАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

Бай-Тайга районун Кара-Хөл көзө Советтин даргазы өш Кудеректин аргага ханып, көзө Советтин организа-массалыг амычтын кошмакшынын көзө бижичи редакцияга бижээн.

«Туурамында аажылатпас»

СЭКП Каз-Хем райкомунун секретары өш Москваден редакцияга димитканы болза, партия райком тусай комиссия тургускаш хынаада чорудага корреспондентияда айткан фактылар шым болган. Давалайын өл чоруп партия хурамына тургузарын колхозта партия организавааның секретарына дааскан.

Ол чогаалды номчаш номчучунун мурнуна Бухараның (Ортакы Азиянын уластары) амычтыннын бугу таалаар, бугу аныгыларын төлөөрүгө чедир, оларын харылаа байдалы, сегиржип алышыны тодаргай көстүп келер. Тажиктерин чүс чылдагы төөгүтүнү үш салгадарынын салым хууун — куларын, өң соондагы хемчегтерин болгон колхозчу комсомолчуларын амычтын болгон демиселин романда илереткен.

«Кудлар» деп роман С. Айниниң социалист реализмин эчигине чедир шигерип алганын херечилеп турар. Тажик республикада Айниниң совет таджик литератураның барык-ла аламы деп аман турары чөсө шыгыны. Эң баштайгы совет таджик чогаалы С. Айни бижээн. Ол болза 1918 чылда бижиттиген «Хостагынын маржы» деп шүдүс чогаал ол. Амыч човулачын, мунгарлар, чөтүтү өскө чорукту ийбалаанды халдып каанан соонда, делегетин делегетин чөтүтү чорук мөнгөле бадитканын дээрин ол чогаалда ханы бугурун-биле бижээн. Бодунун ол бугурунниң боттамашканын Айни кара-биле көрүп, чөтүтү чорукту тилгелгенине бодунун биче өскө салымшыкын кирген.

Устүнде алы үтөн чогаалдардан аңгыда, Айни «Сактың салгынын өлгөн», «Өбүс», «Сактыкымын» болгон оон-даа хой чогаалдарын бижээн.

Айни совет таджик литератураның үдөзилекчиси, баштайгы таджик романын, тоожуларын, очерктерин автору болуп турарында аңгыда, чөтө чогаал шигерелиниң талазы-биле баштайгы өртөч амычтыннын автору, национал литература критиказынын эгелекчиси болгон.

Садриддин Айниниң чогаалдары—чүтө таджиктерин байдал өртөлөш өскө, харын база бистин бугу хой националдыг культуурамыстың өртөлөш болуп турар. Х. БАЙКАРОВ.

1958 чылдын, Май 1-де Кызылга ажылчы чоннарын чыскаалын эрттирериниң ПЛАНЫ

Амычтын чоннарын чыскаалы 1958 чылдын Май 1-де эртенниниң 10 шакта болур. Амычтын чоннар чыскаалга колонналар өзугаар келер. Колонна бурзу айтыр чедимши турар.

№ 1 КОЛОННА.— Хоорайнын күш-культуулар нитилелдери. Чыгыр чери—Культураның болгон дышталыгына Гастело атыг пармыны эжинде шөлдүгө. Эш П. И. Горбунов харылаар.

№ 2 КОЛОННА.— Хоорайнын бугу школаларын коллективтери. Чыгыр чери—Мугур кудумчуу № 2 школаның чаны. Эш В. Ф. Клокин харылаар.

№ 3 КОЛОННА.— Социалист чарытын тилгелчери. Чыгыр чери—Интернациональ кудумчуу, музей бажынын чаны. Эш А. И. Балакин харылаар.

№ 4 КОЛОННА.— Хоорайнын бугу өредиге чедириниң студенттери болгон сургуулаары. Чыгыр чери—Мугур кудумчуу, № 2 школаның чаны. Эш Шынгин харылаар.

№ 5 КОЛОННА.— Агы заводунун, септеле заводунун, обмешпромунун, аш-чөм комбинатынын, мебель фабриказынын, областын болгон хоорайнын харылаа эргеленин, алдын черини, көзө амычтын хандырылганын коллективтери, областын харылаа эргеленин бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Кочетов кудумчуулаш Мугур кудумчуу таварын кирер. Эш Малышев харылаар.

№ 6 КОЛОННА.— Кызыл АТК-зы, теп автосептелег мастерскаясы, бирги чүк АТК-зы, машина орук станицасы, хоорай АТК-зы, даарымага комбинаты, көзө амыч-агы эргеле, үренин белеткенин, конторазы, дээр, селэктер, селэк-снابتын конторазы Кызыл АТК-зынын чанын чыгыр. Колонна культуурын болгон дышталыгына Гастело атыг пармынын эжинде шөк-биле чыскаалче кирер. Эш Макаренко харылаар.

№ 7 КОЛОННА.— Даг экспедициянын бугу бугурунчелеринин коллективтери. Чыгыр чери—Эргелээр черин бажынын чаны. Эш Воробьев харылаар.

№ 8 КОЛОННА.— Редакцияларын, типографиянын, эртем-шынчыла институтун, культуура эргеленин, областын ном үндүр черини, радиоинформация кидизини, музейин, национал театрын, областын ном салдынын, «Тыва тудуг» эргелин коллективтери. Типография бажынын чанын чыгыр. Эш Емельянов харылаар.

№ 9 КОЛОННА.— СЭКП обкомунун, облуккомунун, ВЛКСМ обкомунун, сов-

партшколааны, хооруккомунун, СЭКП хооркомунун болгон ВЛКСМ хооркомуну, обкомуну коллективтери. Хоорай Советиниң бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Шетинкин болгон Интернациональ кудумчуулаар. Эш Виланжын харылаар.

№ 10 КОЛОННА.— Эчигин, кадык камгала кидизини, курбак конторазынын, көзө амыч-агы бажынын, хандырыла бажынын, обкомуну, ажаалга кассанын, аптеканын, обкомуну, управлени коллективтери, обкомуну эртим бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче № 9 колонна-биле кады кирер. Эш Бердидин харылаар.

№ 11 КОЛОННА.— Суд, прокуратураны, хоорайнын хандырыла амыч-агынын, электростанциянын, областын хандырыла амыч-агынын, облөөвөлдөндүн, класстык конторазынын, областын чуртталга-монтаж конторазынын облөсө коллективтери. Электростанция бажынын чанын чыгыр. Шимчешкин Кызыл партизан болгон Октябрьска кудумчуулаш Шетинкин кудумчуулаш ээр. Эш Стариков харылаар.

№ 12 КОЛОННА.— Облпобрескомуну, облпобрескомуну транспорт конторазынын, хооронун, салгы-кооператив школазынын, областын салгы эргеленин, Главтестти туртугун, салгы базанынын коллективтери. Облпобреском бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Шетинкин таварын Интернациональ кудумчуулаар. Эш Ильян харылаар.

№ 13 КОЛОННА.— Эйт, сүт үдөтүрүгү эргеленин, хоорайнын белетке конторазынын, колбаса фабриказынын, хоорайнын сүт заводунун коллективтери. Аш-чөм комбинатынын бажынын чанын чыгыр. Чыскаалче кирерде Октябрьска, Кочетов. Интернациональ кудумчуулары-биле кирер. Эш Тазин харылаар.

№ 14 КОЛОННА.— ДОСААФ комитетин, аэропорту, селэкостранстык транспорт конторазынын коллективтери. ДОСААФтын бажынын чанын чыгыр. Интернациональ кудумчуулаш Кочетов кудумчуулаш эгеш, Мугур таварын кирер.

Бугу колонналар айткан чедимши 9 шакта 30 минутта келген турар. Колонналарын чыгырын болгон чыскаал үениде колонналарын шимчешкин харылаары-биле өш Баринге хүлээткен. Чыскаал үениде чурум тудурын хоорайнын шакта кидизиниң начальниги өш Кочетковка хүлээткен.

№ 9 КОЛОННА.— СЭКП обкомунун, облуккомунун, ВЛКСМ обкомунун, сов-

КИНО

Амыдыралдын эжинде

Мөөдүр киностанциянын 1957 чылда бугуруп үндүргөн уран чедимши «Чуртталганың эжинде» деп кино Октябрьдин социалист Уагт революциянын 40 чыл омага турсааттыган.

Октябрь революциянын тилгелгенин соонда Мөөдүр национал хостагалыг революция тилгелгени-биле Мөөд Арат Республиканың амычтын чоннарын амычтыннын культуура талазы-биле болгон өскө-биле амычтыннын дугайын бо кино чугаалап турар. Профессор болу берген бодунун малчын Пуревжаз деп анык оолду амычтыннын чажеттөөш, мөөд амыч-ишчилерин культууруг өдүрүтүшкүнү мөңгө бөргүтүп турар. Бо болушкун 1928 чылдан эгелен.

Фильминин кол мадыралынын бирөөзи — орус эми кыс. Бир мөөд суурга амычтын-биле чедип келген, ол анаа ламаларын удураанышканында болгон чонун чүс-чүс чылдардагы чаңгыс болгон шажын чүдүлгенине таварышкан. Эрес-мадыралыг бижик туруп болгон бижик билгилер Совет эмигине өл бергелерин амыч эрттеринге болгон бөдүн кижилерин бугурун, анаа мнашканын чалап алмынга дуулаан.

Бир малчын өг-бүлө бичи оту Пуревжазты хүрөө ламаны кылдыр өөрдүрү-биле бир ламата беритер. Ол анаа баргаш чүс-да өөренип алган. Лама анаа өг амычтын кылдырып, ыш хирөөлөдүп, чардырып, өш бодурун амычтын, биче-ле динчавайн барга этээр, хий-наар турган.

Бир-ле катап оолдун чурттай турган көзө суурже орус эми чурт чедип келер. Ол анык ыс анаа келген, эмигеле пунктуун боду-ла дерип, хересек алган амычтын эгелээр. Эмигеледе амыч уузу чылдар орунларын база-ла бүрү белеткен каан. Ничалза-да бугуру чөп өнделгеле келбей, анда ламалары барлы, оларга белек берип,